

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Az egy éves Családvédelmi Akcióterv megítélése a gyermekvállalási korban lévő magyarok körében

kutatási jelentés

2020.07.01.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Tartalom

Demográfiai jellemzők.....	3
Az intézkedések támogatottsága.....	4
Az intézkedések hasznossága.....	5
Az intézkedéseket igénybe vevők.....	8
Az intézkedések hatása.....	12
Jövőbeli tervek.....	16
A Családvédelmi Akcióterv népesedésre gyakorolt hatása.....	20
Ideális gyermekszám.....	23
Tervezett gyermekek száma.....	27
Gyermekvállalás tervezése a közeljövőben.....	31
Összegzés.....	36

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPEKEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Demográfiai jellemzők

2019 áprilisában előzetes felmérést végeztünk a Családvédelmi Akciótervvel kapcsolatban, melyet 2020. május 18-20. között megismételtünk az addigi tapasztalatokkal kiegészítve.

Mind 2019-ben, mind pedig 2020-ban 1000 főt kerestünk meg telefonon. A nemek aránya mindkét lekérdezésnél 50-50% körül alakult.¹ A mintát 2019-ben 18 és 45 év közöttiek alkották, míg 2020-ban 18 és 49 év közöttiek. 2019-ben két csoportra bontottuk a megkérdezetteket: 18 és 31 év közöttiekre (55,1%) és 32 és 45 év közöttiekre (44,9%). 2020-ban három csoportba rendeztük őket: 18-29 évesek (34,1%), 30-39 évesek (35,4%) és 40-49 évesek (30,6%).

Befejezett iskolai végzettség alapján elmondható, hogy a 2020-as kutatásban a minta 41,8%-a alacsonyabb végzettségű volt, míg 2019-ben a felsőfokú végzettségűek 45,7%-kal szerepeltek a mintában. A középfokú végzettségűek aránya hasonló volt mind a két felmérés esetében. (36,3% és 37,4%).

A gyermekek és a gyermektelenek aránya mind 2019-ben, mind 2020-ban 50-50% körül alakult.² Gyermekszám alapján az látszik, hogy a 2019-es felmérésben résztvevők között kiemelkedően sokan voltak az egy- és kétgyermekesek (40-40%), míg a nagycsaládosok a mintának csak az egyötödét adták (20%). A 2020-as kutatás során a válaszadók közel 30%-a (28,2%) volt három- vagy többgyermekes szülő. A kétgyermekesek aránya hasonló volt a korábbiakéhoz, az egygyermekeseké viszont 6,5%-kal kevesebb (33,5%).

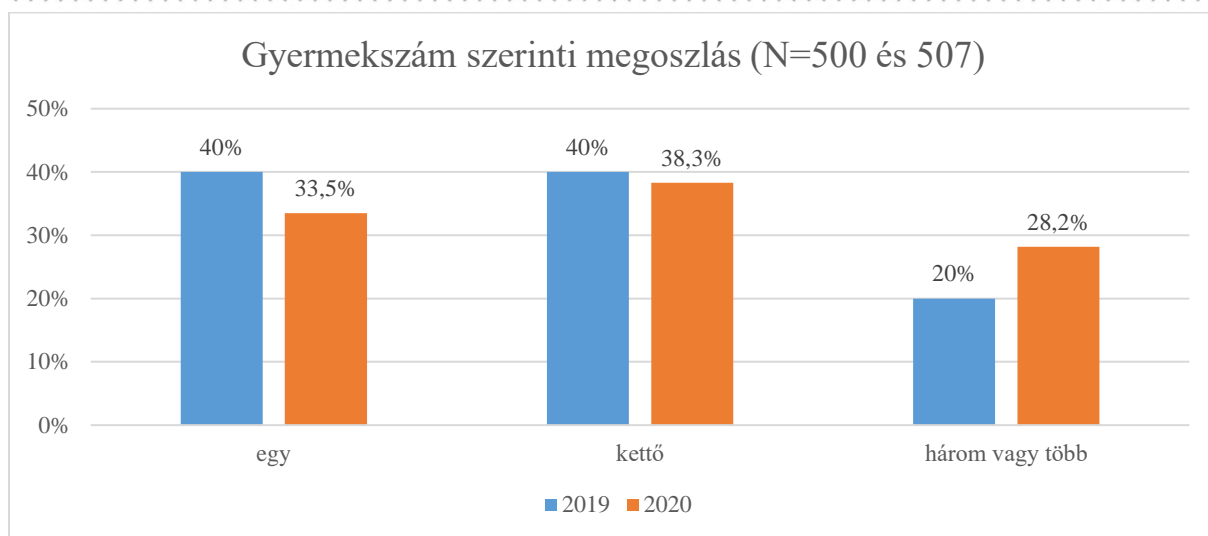
¹ 2019-ben 50% nő és 50% férfi, 2020-ban 49,5% nő és 50,5% férfi került be a kutatásunkba.

² 2019-ben 50-50% volt a gyermekek és a gyermektelenek aránya. 2020-ban a válaszadók 50,7%-a volt gyermekes, 49,5%-a gyermektelen.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

1. ábra: Gyermekszám szerinti megoszlás a 2019 és 2020-as kutatás alapján

Családi állapotot tekintve elmondható, hogy az elváltak aránya 2-3% körül alakult, míg az özvegyeké 0,2% maradt. Míg 2019-ben több házas válaszadó volt a mintában (40,3% vs. 35,4%), addig 2020-ban az egyedülállók (31,5% vs. 30,2 %) és az élettársi kapcsolatban élők (31,3% vs. 27,2 %) domináltak.

A településtípusokat nézve jól látszik, hogy mindkét alkalommal hasonló volt a különböző településeken élők aránya. A fővárosból származott a válaszadók 17-20%-a, megyeszékhelyekről 20-21%-a, egyéb városokból 31-32%-a, míg községekből és falvakból a további 27-30%.

A megkérdezettek anyagi helyzetükről elég hasonló képet festettek mindkét évben. A válaszadók több, mint a fele (50-52%-a) nyilatkozta, hogy beosztással jól kijön, nagyjából 20%-a éppen hogy kijön jövedelméből, míg 17-20%-a gondok nélkül él. A hónapról hónapra anyagi gondokkal küzdők aránya 2020-ban 3%-kal volt magasabb, és ebben az évben magasabb volt az alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők aránya.

Az intézkedések támogatottsága

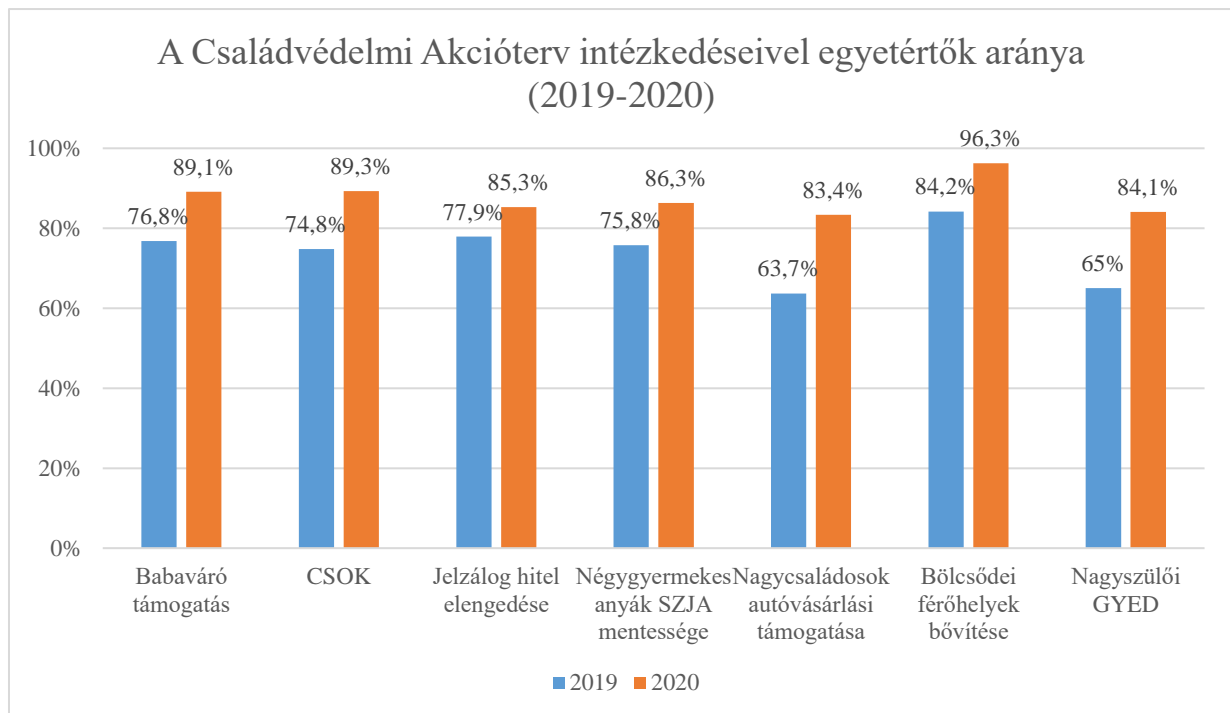
2019-ben a válaszadók minimum 60%-a az Akcióterv valamennyi intézkedésével egyetértett. **2020-ban is hasonlóan pozitívan vélekedtek a válaszadók, sőt ebben az évben már 80% fölötti támogatottságról beszélhetünk a különböző intézkedéseket illetően. Idén is a bölcsődei férőhelyek bővítése lett a legnépszerűbb intézkedés. Ezt már gyakorlatilag minden válaszadó támogatta (96%).** Míg 2019-ben a nagycsaládosok autóvásárlási

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

támogatása és a nagyszülői GYED zárta a sort, addig **2020-ra ennek a két intézkedésnek is megugrott a népszerűsége és 80% fölé emelkedett.** Habár tavaly még ez a két támogatási forma jelentősen lemaradt a többihez képest, idénre már egy szintre emelkedtek velük.

2. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseivel egyetértők aránya, 2019-2020

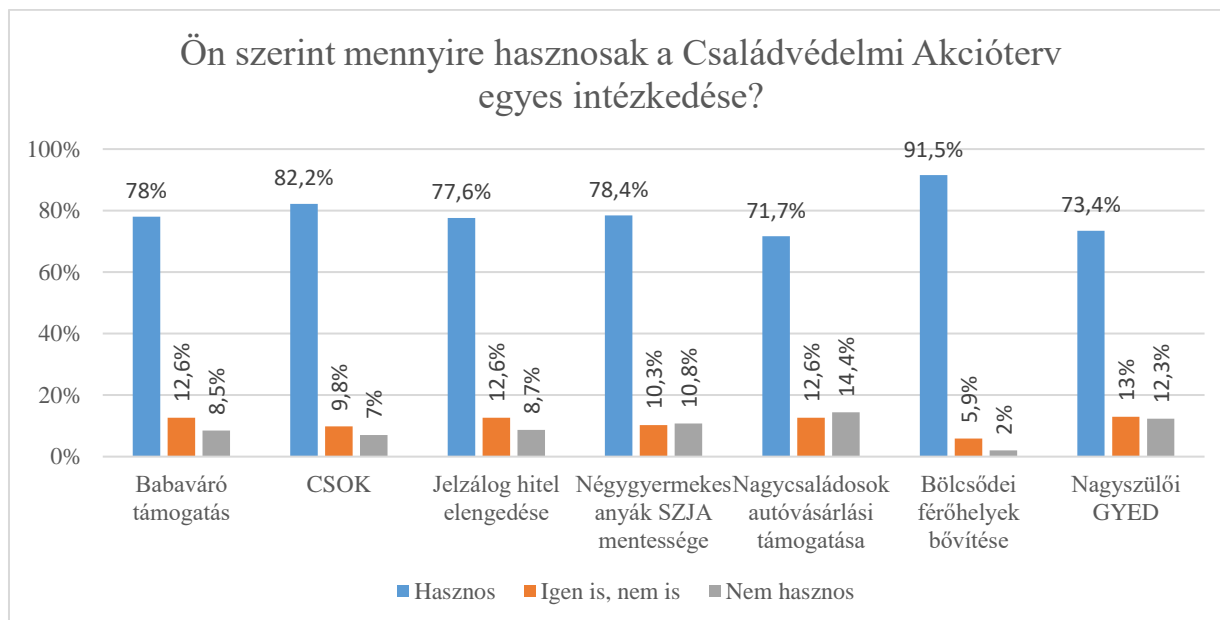
A középfokú iskolai végzettséggel rendelkezők 90,6%-a, a felsőfokú végzettségűeknek 87,5%-a CSOK-kal ért egyet leginkább. Az alacsony iskolai végzettségűek többsége ellenben a jelzáloghitel elengedését, a négygyermekes anyák SZJA mentességét, a nagycsaládosok autóvásárlási támogatását és a nagyszülői GYED-et támogatja leginkább. Szubjektív anyagi helyzetet tekintve az intézkedések többségével azok értnek egyet, akik beosztással jól kijönnek a jövedelmükből.

Az intézkedések hasznossága

2020-ban új kérdésként szerepelt, hogy a válaszadók mennyire tartják hasznosnak a Családvédelmi Akcióterv intézkedéseit. Az alábbi diagramon is láthatjuk, **hogy a válaszadók elégedettek az intézkedésekkel, s több mint 70%-ban hasznosnak tartják azokat.** A válaszok itt is hasonlóan alakultak, mint az előzőekben, hiszen itt is a **bölcsődei férőhelyek bővítése (91,5%)** foglalja el az első helyet, vagyis ezt találják a leghasznosabbnak a

válaszadók. A második helyen a CSOK (82,2%), a harmadikon pedig a négygyermekes anyák SZJA mentessége (78,4%) áll.

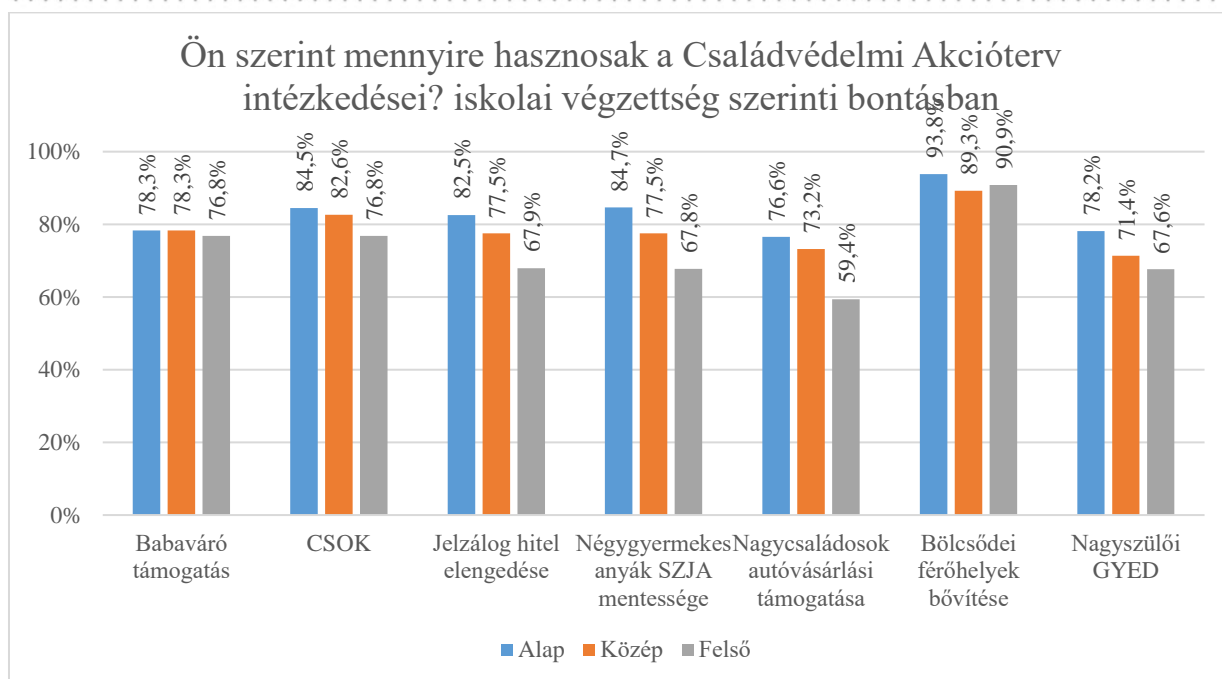
3. ábra: Mennyire hasznosak a Családvédelmi Akcióterv intézkedései?

Végzettség szerint vizsgálva a válaszokat két intézkedés esetében láthatunk hasonló gondolkodásmódot: a babaváró támogatás és a bölcsődei férőhelyek bővítése esetében. Ezeknél ugyanis gyakorlatilag ugyanúgy vélekedik mind a három csoport. Az alapkülső iskolai végzettséggel rendelkezők valamennyi intézkedést rendkívül hasznosnak találják. Iskolai végzettségüktől függetlenül mind a három csoport a bölcsődei férőhelyek bővítését tartja a leghasznosabb intézkedésnek. Az alapkülső iskolai végzettséggel rendelkezők 93,8%-a, a középfokúak 89,3%-a, míg a felsőfokúak 90,9%-a véli hasznosnak a bölcsődefejlesztési programot. A magasabb végzettséggel rendelkezők a bölcsődefejlesztés után leginkább a babaváró támogatást és a CSOK-ot tartják hasznosnak.

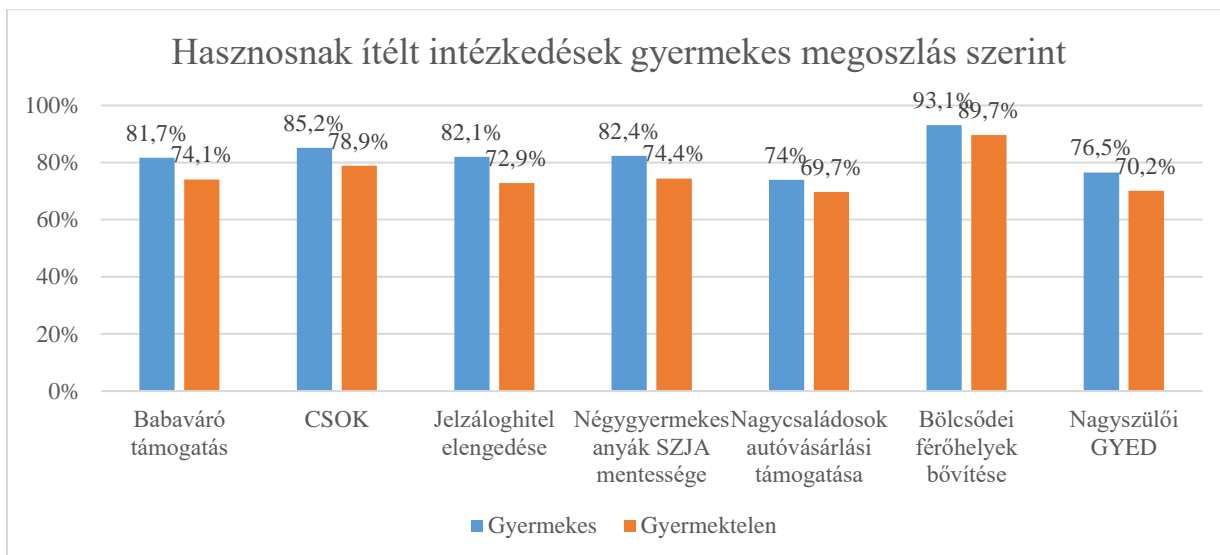
KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

4. ábra: Mennyire hasznosak a Családvédelmi Akcióterv egyes intézkedései? -iskolai végzettség szerint

A gyermekek minden intézkedést hasznosabbnak ítélték, mint azok, akiknek nincsen gyermekük. Mind a gyermekes, mind a gyermektelen válaszadók a bölcsődei férőhelyek bővítését, majd a CSOK-ot tartják a leghasznosabb intézkedésnek. Mindkét csoportban a nagyszülői GYED áll a sor végén, de ennek az aránya is 70% fölötti.

5. ábra: Hasznosnak ítélt intézkedések gyermekes megoszlás szerint³

Az intézkedéseket igénybe vevők

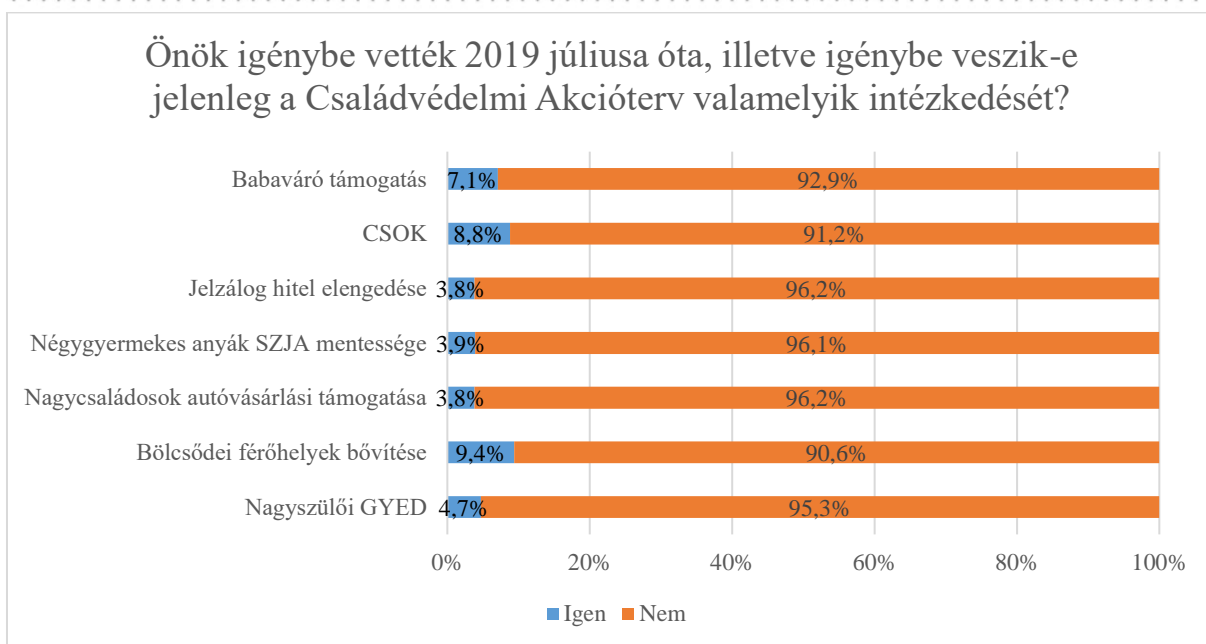
A mintában szereplő válaszadók a támogatások közül legtöbben (9-9 százalék) a bölcsődei ellátást és a CSOK-ot vették igénybe, valamint veszik igénybe jelenleg is. Ezt követi 7 százalékkal a babaváró hitel, valamint 5 százalékkal a nagyszülői GYED. A bölcsődei férőhelyek bővítésével értettek egyet leginkább a megkérdezettek és ezt tartották a leghasznosabbnak is, és ezt vették a legtöbben igénybe az elmúlt egy évben (9,4%).

³ Az Akcióterv intézkedései közül a nagycsaládosok autóvásárlási támogatására vonatkozó adatok nem szignifikánsak.

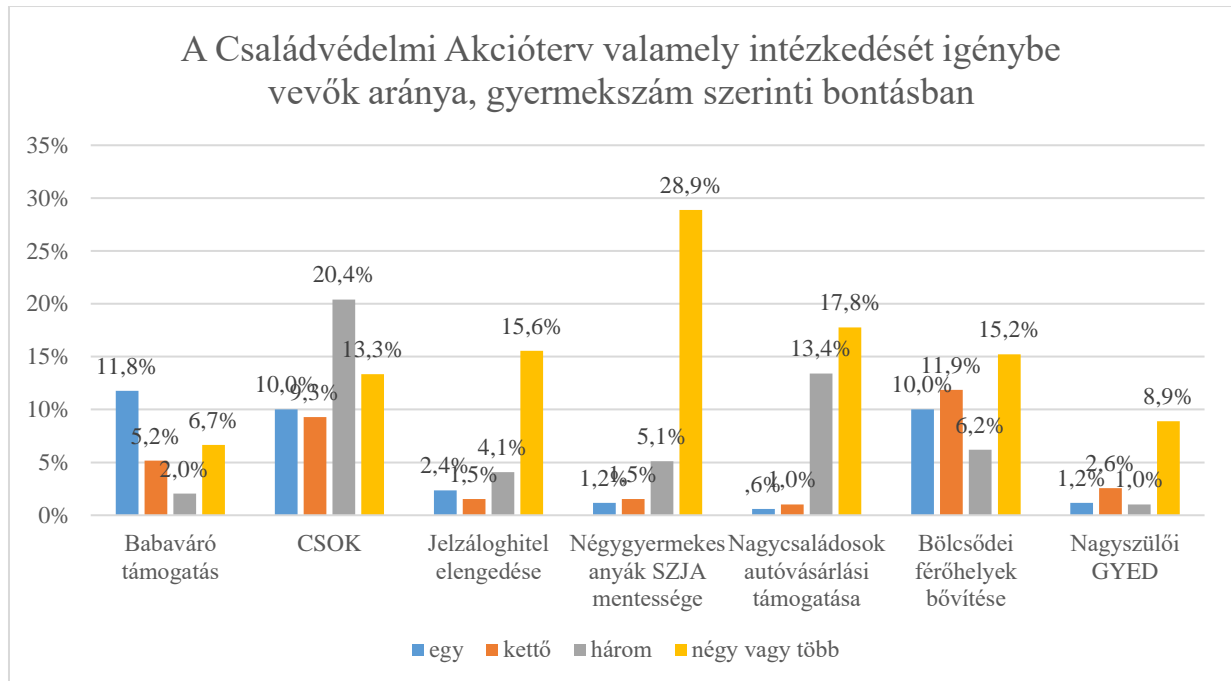
KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

6. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseit igénybe vevők aránya, 2019 óta

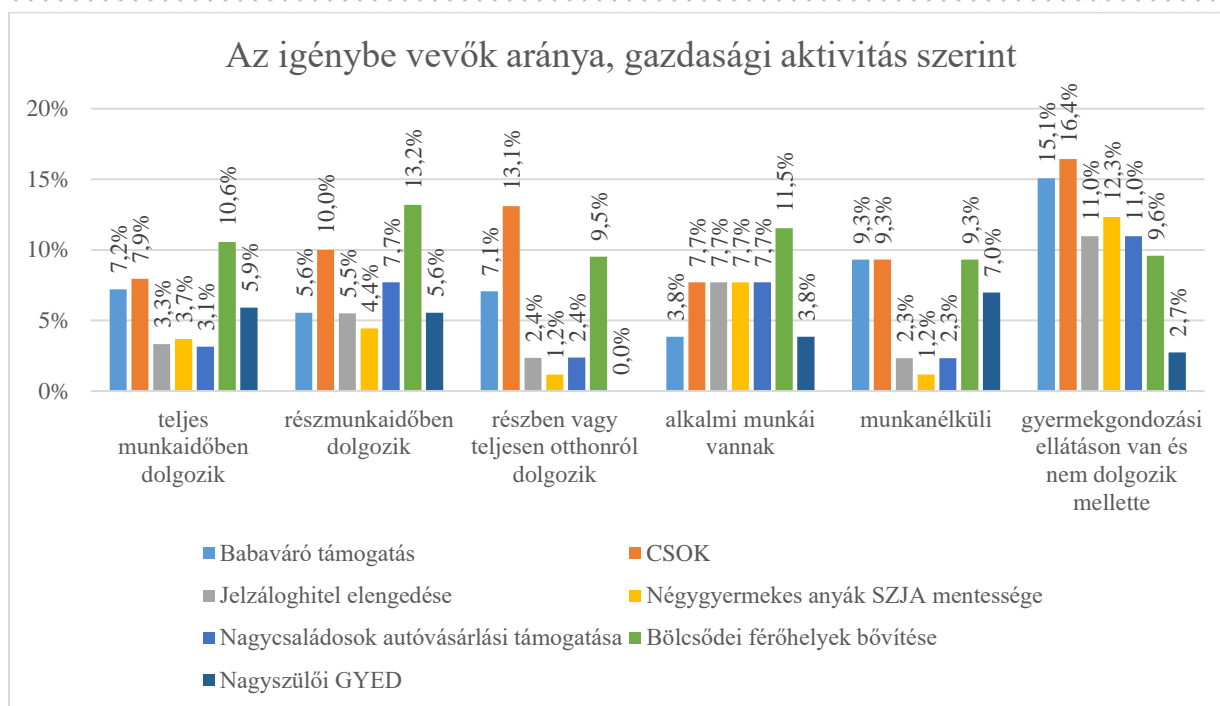
A **négy- vagy többgyermekesek éltek leginkább a Családvédelmi Akcióterv adta lehetőségeikkel**: ők vették igénybe leginkább a jelzáloghitel elengedését, a négygyermekes anyák SZJA mentességét, a nagycsaládosok autóvásárlási támogatását és a nagyszülői GYED-et. A **CSOK a háromgyermekes családoknál, míg a babaváró támogatás az egygyermekeseknél a legnépszerűbb.**

7. ábra: A Családvédelmi Akcióterv valamely intézkedést igénybe vevők aránya, gyermekszám szerinti bontásban⁴

Gazdasági aktivitás szerint az első két helyen a CSOK és a babaváró támogatás áll. Az igénybe vevő családok többségénél az egyik szülő gyermekgondozási ellátáson van, ami mellett nem dolgozik. Ennek a csoportnak 16,4%-a a CSOK-ot, 15,1%-a a babaváró támogatást vette igénybe az elmúlt egy évben.

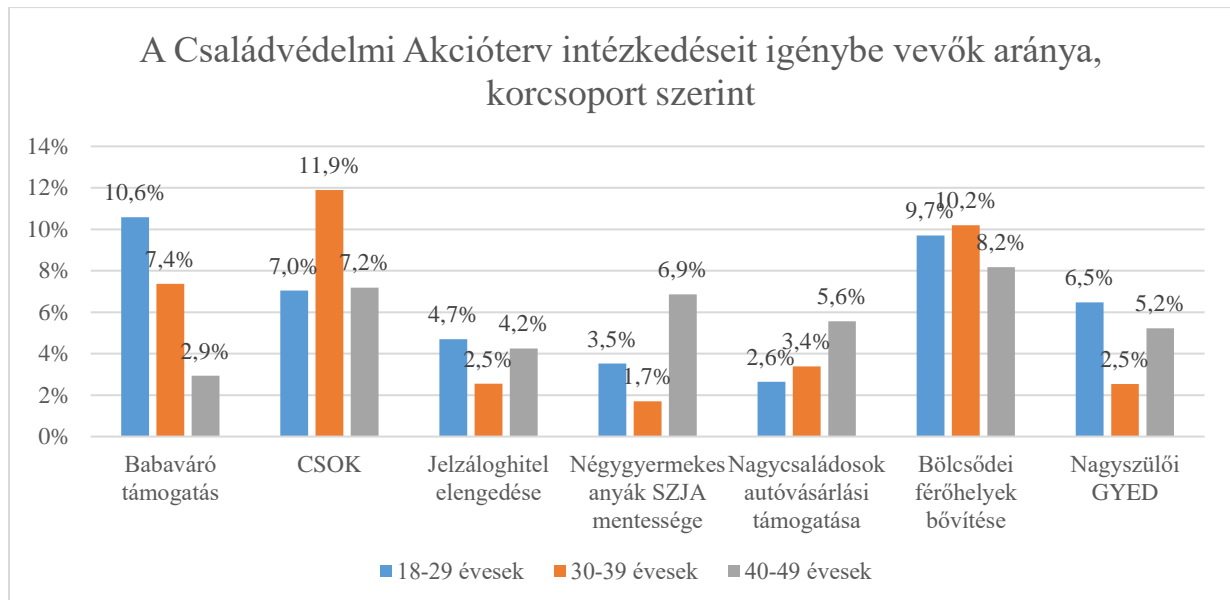
⁴ A bölcsődei férőhelyek bővítésére vonatkozó adatok nem szignifikánsak.

8. ábra: A Családvédelmi Akcióterv valamely intézkedését igénybe vevők aránya, gazdasági aktivitás szerint⁵

Míg gyermekszám szerint a **négygyermekes anyák SZJA mentessége állt az első helyen** – s azt is természetesen a négy- vagy annál többgyermekes szülők vették igénybe – addig gazdasági aktivitás szerint, aki a kisbabájával van otthon, annak a CSOK és a babaváró támogatás a legfontosabb. Korcsoport szerint pedig az utóbbi két intézkedés sorrendje változik, hiszen amíg a **legfiatalabbak számára a babaváró támogatás a legfontosabb** (melyet az elmúlt évben a 18 és 29 éves megkérdezettek 16%-a vette igénybe), addig a **30-as és a 40-es korosztály a CSOK-ot preferálja**.

⁵ Az Akcióterv intézkedései közül a bölcsődei férőhelyek bővítésére és a nagyszülői GYED-re vonatkozó adatok nem szignifikánsak. A nappali tagozatos hallgatók és a háztartásbeliek arányát kihagytuk az alacsony elemszám, illetve válaszolási arány miatt.

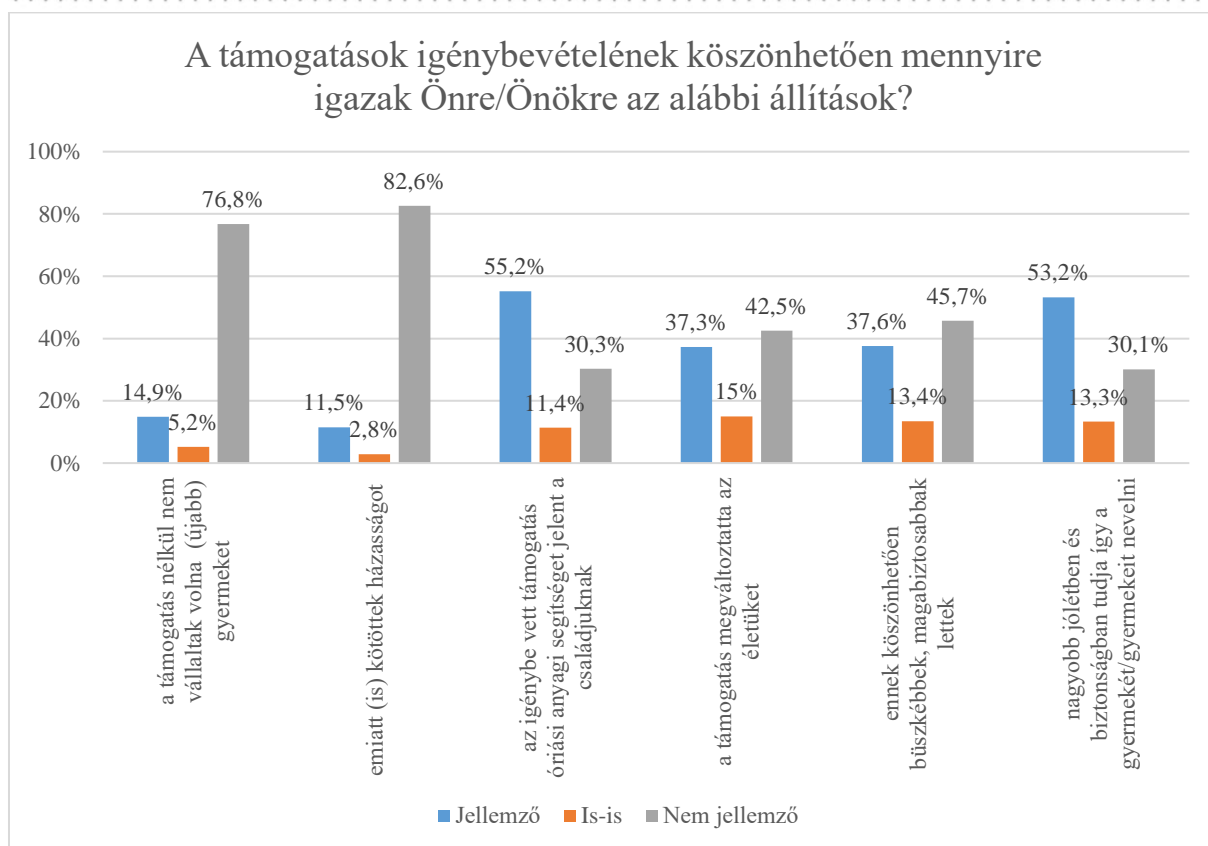

9. ábra: A Családvédelmi Akcióterv valamely intézkedését igénybe vevők aránya, korcsoport szerint⁶

Az intézkedések hatása

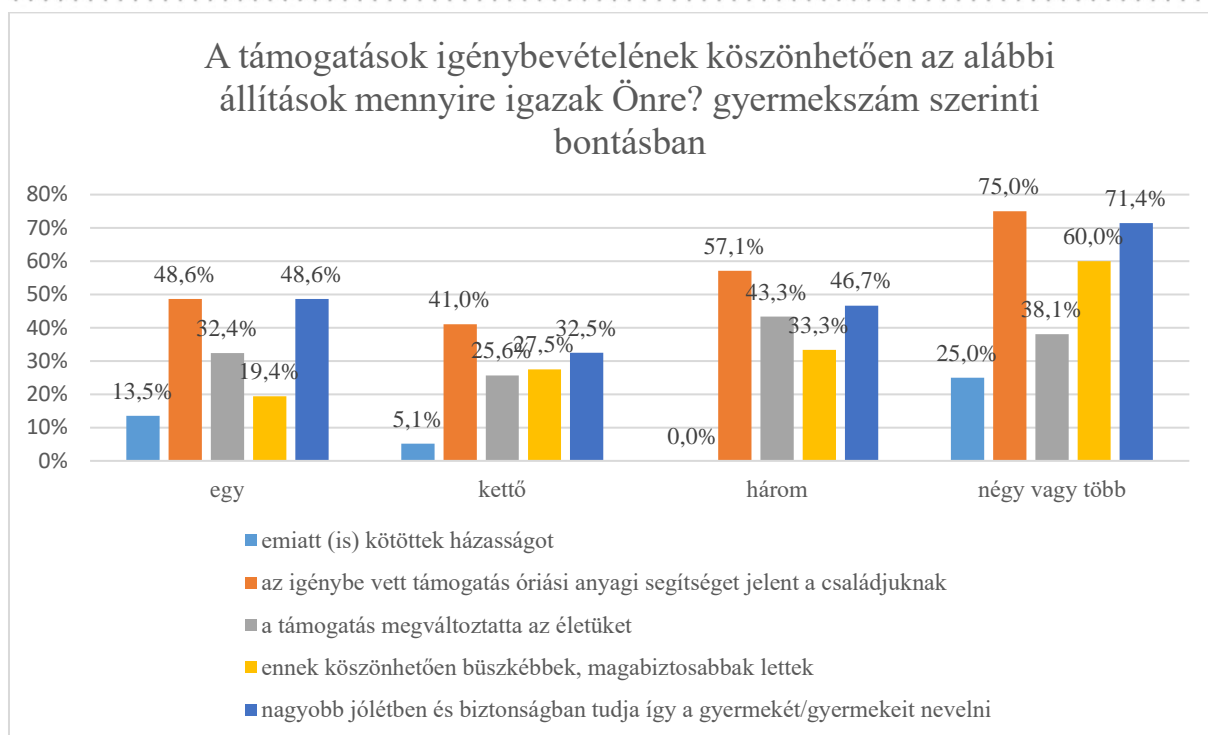
A támogatást igénylők szerint leginkább financiálisan volt pozitív hatása az intézkedéseknek. Több mint 50%-uk szerint óriási anyagi segítséget jelent a családjuk számára, mert nagyobb anyagi jólétben és biztonságban tudják felnevelni a gyermekeiket. Közel 40%-uk szerint magabiztosabbak, büszkébbek lettek, a támogatás megváltoztatta az életüket. Vagyis azt láthatjuk, hogy elsősorban rendkívül nagy anyagi segítséget jelentenek az intézkedések, de nem elhanyagolható, hogy a támogatások révén az önbecsülésük is nagymértékben javult. **A támogatással élők közel 15%-a biztosan és további 5,2%-a valószínűleg e nélkül nem vállalt volna (újabb) gyermeket, tehát a támogatásnak köszönhető, hogy a gyermekvállalás mellett döntött.**

⁶ Az Akcióterv intézkedései közül a jelzáloghitel elengedésére, a bölcsődei férőhelyek bővítésére és a nagycsaládosok autóvásárlási támogatására vonatkozó adatok nem szignifikánsak.

10. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek hatása

A négy- vagy többgyermekesek 75%-ának az igénybe vett támogatás óriási anyagi segítséget jelentett, 71,4%-uk pedig nagyobb jólétben és biztonságban tudja a gyermekeit felnevelni. Az egy- kettő- és háromgyermekeseknél is hasonló eredményeket figyelhetünk meg, míg a kétgyermekesek körében az igénybe vett támogatás elsősorban anyagi segítséget jelent a család számára.

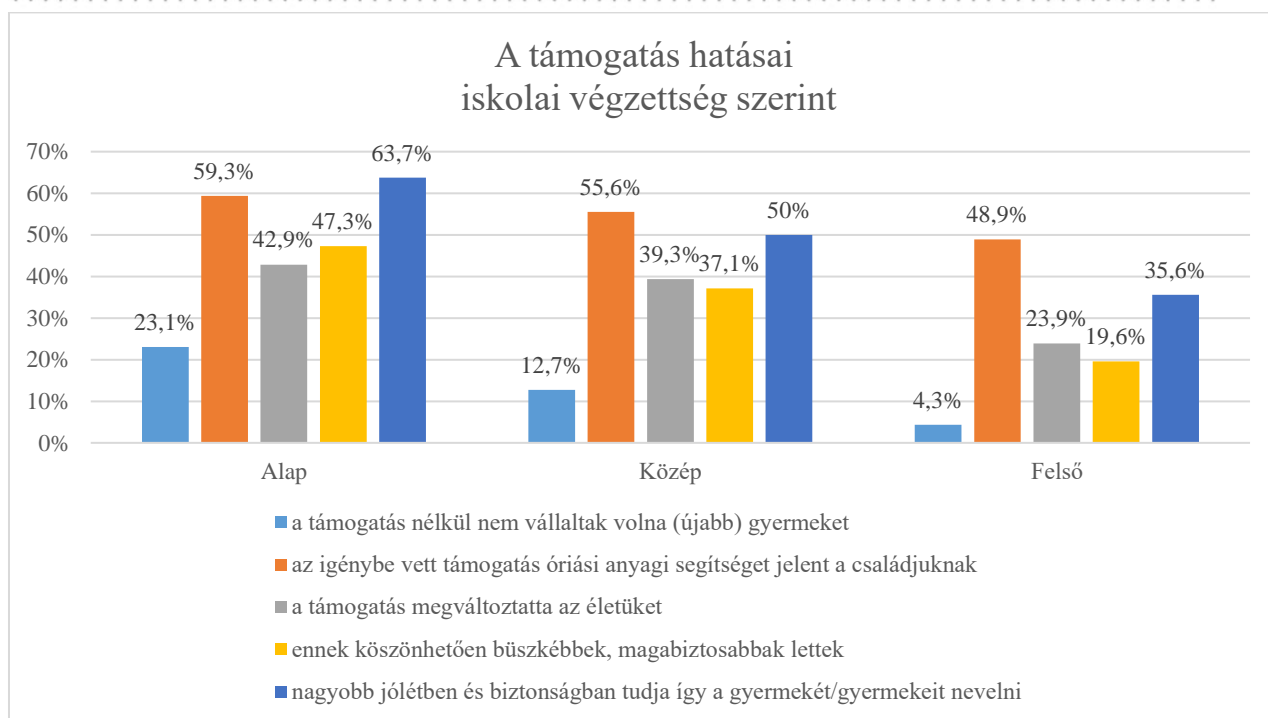
11. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek hatása, gyermekszám szerinti bontásban

Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők is a támogatásoknak köszönhetően nagyobb jólétben és biztonságban tudják felnevelni a gyermeküket és óriási anyagi segítséghez jutottak, mely rendkívül sokat jelent a családjuk számára. A közép és a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők számára az igénybe vett támogatás elsősorban anyagi segítséget nyújtott. Érdekes eredmény, hogy míg az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők számára a harmadik legfontosabb hozadéka az intézkedéseknek, hogy magabiztosabbak és büszkébbek lettek, addig a magasabb iskolai végzettségűek számára fontosabb, hogy a támogatás megváltoztatta az életüket.

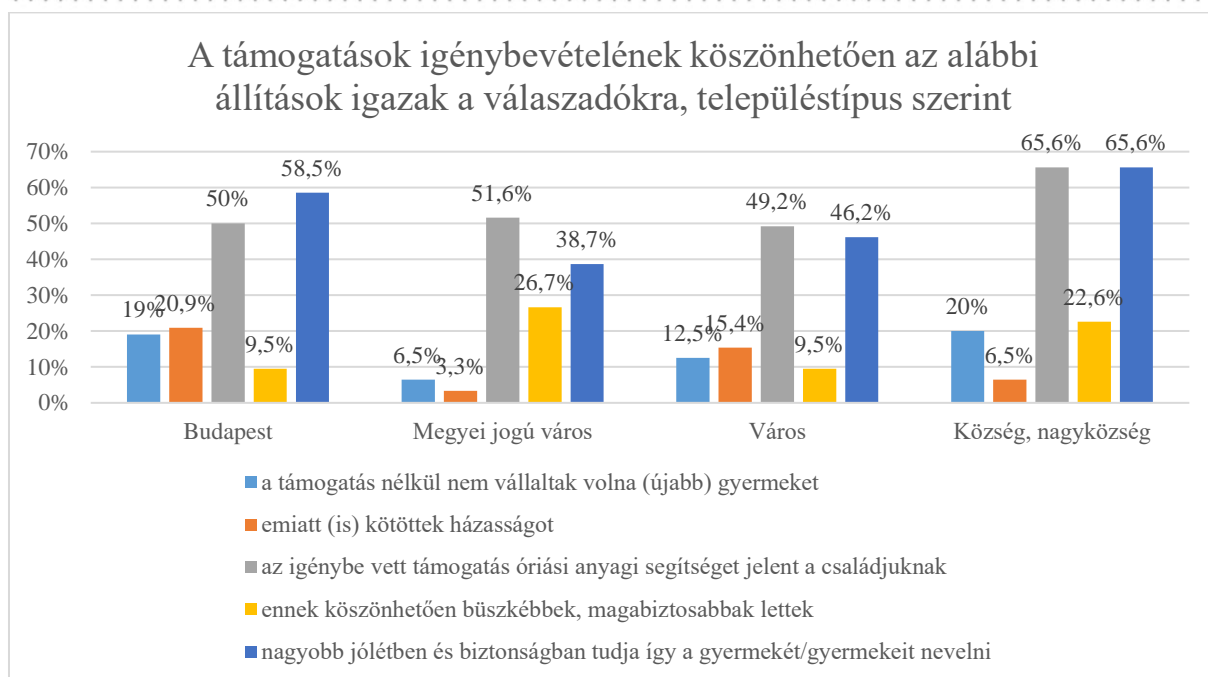
KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

12. ábra: A támogatások lehetséges hatásai? - iskolai végzettség szerint

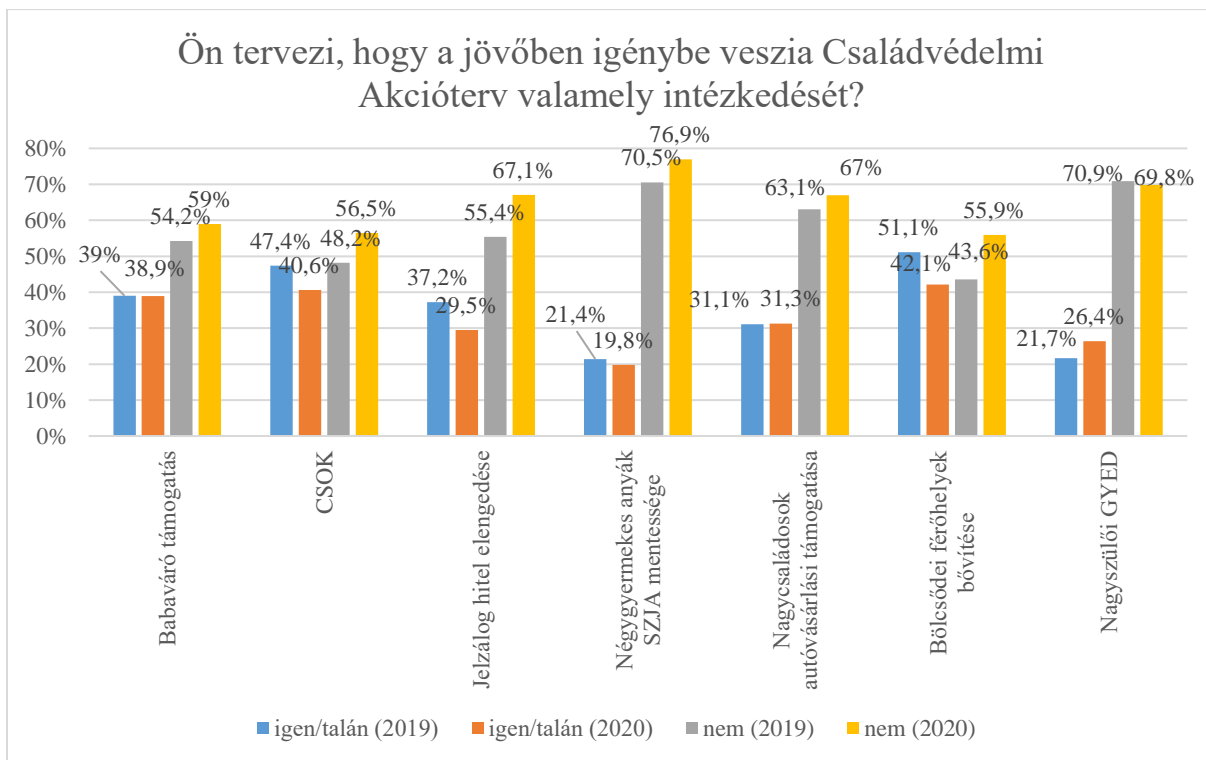
A községben és nagyközségben lakók 65,6%-a érzi úgy, hogy egyrészt óriási anyagi segítséget kaptak, másrészt nagyobb jólétben, anyagi biztonságban tudják felnevelni gyermekeiket. A többi településtípusnál is ez a két válaszkategória került az első két helyre, de nem ilyen magas arányban. A **budapestiek, illetve a városokban élők számára a harmadik legfontosabb következmény, hogy az adott támogatás miatt kötöttek házasságot.** A támogatás által nyújtott magabiztosság és büszkeség a megyejogú városokban (26,7%) és a községekben (22,6%) élők számára volt a legfontosabb. **A támogatás igénybevétele nélkül leginkább a községekben (20%) élők és a budapestiek (19%) nem vállaltak volna (újabb) gyermeket.**

13. ábra: Mennyire igazak Önre az állítások? - településtípus szerint

Jövőbeli tervek

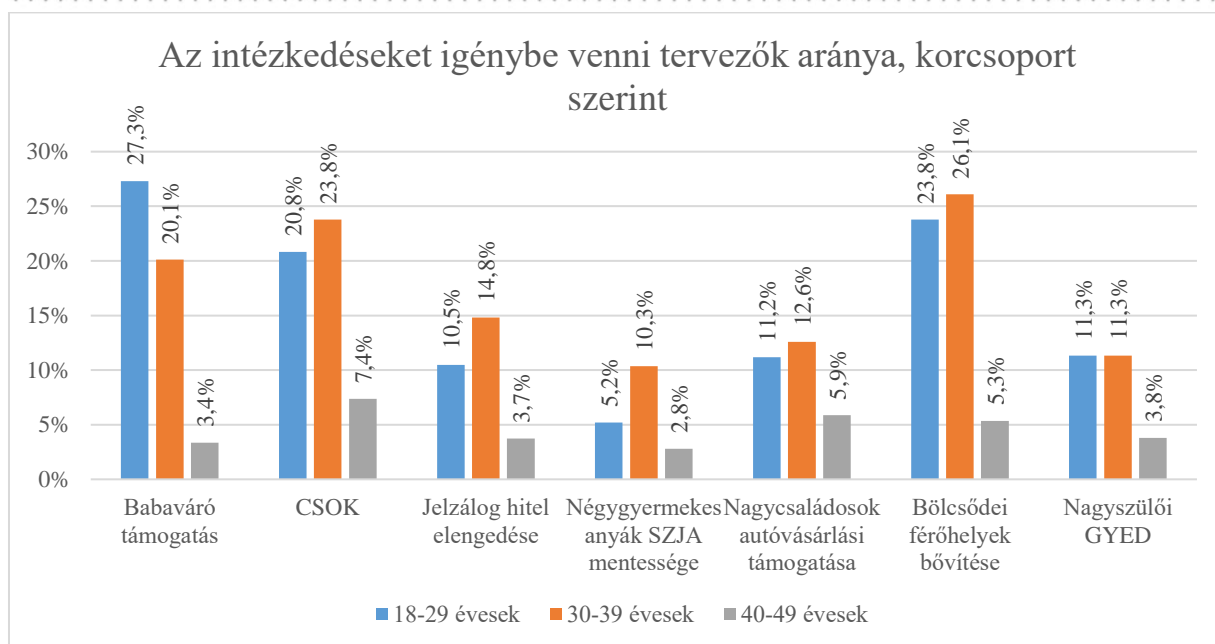
A Családvédelmi Akcióterv hét intézkedése közül **2019-ben a válaszadók átlagosan 35,6%-a tervezte igénybe venni valamely támogatást. A 2020-as lekérdezésben ez az arány átlagosan 32,6%.** A bölcsődei férőhelyek bővítését 2019-ben 51,1% kívánta igénybe venni a jövőben, amellyel első helyen zárt a támogatások között és 2020-ban is első helyen végzett. A listát mindkét évben a négygyermekes anyák SZJA mentessége (21,4%) és a nagyszülői GYED zárta (21,7%). Érdekes, hogy ez utóbbi intézkedés esetében idén emelkedésről beszélhetünk, hiszen a 2020-as válaszadók 26,4%-a tervezi igénybe venni ezt a támogatást. **A nagycsaládosok autóvásárlási támogatását és a babaváró támogatást továbbra is ugyanolyan arányban szeretnék igénybe venni, mint egy éve, nem csökken az érdeklődés irántuk. A nagyszülői GYED esetében mutatkozik tehát emelkedő tendencia, hiszen növekedett a tervezett igénybevételi arány (4,7%-kal).**

1. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek jövőbeli igénybevétele szerinti bontás a 2019-es és a 2020-as kutatásokban⁷

A babaváró támogatást többnyire a legfiatalabb korosztály (27,3%) és a gyermektelenek (27,7%) tervezik igénybe venni a jövőben, illetve azok, akik egyedülálló vagy élettársi kapcsolatban élnek, tehát a házasságot is tervezik a babaváró támogatás hatására. A CSOK már a 30-as korosztály (23%) számára is népszerű. A bölcsődei férőhelyek bővítésével pedig jellemzően a 40 év alattiak élnének.

⁷ Az ábra a válaszmeztagadók arányát nem tartalmazza.

15. ábra: Az intézkedéseket igénybe venni tervező aránya, korcsoport szerint

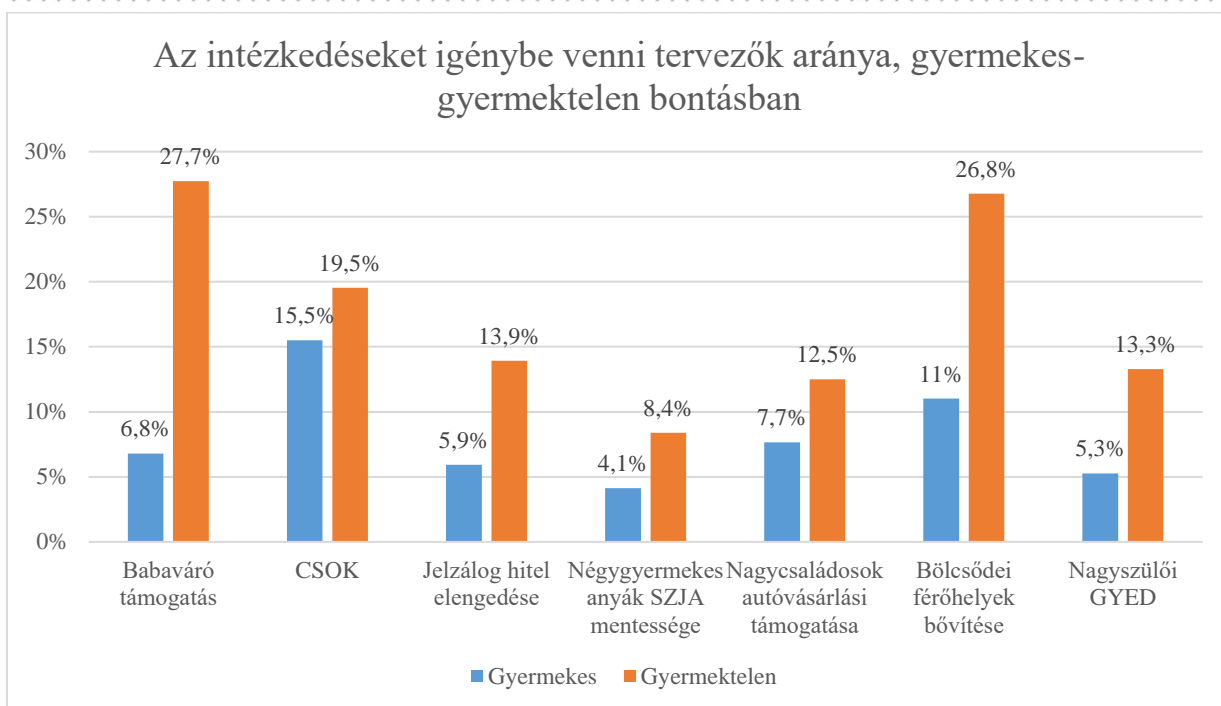
Az élettársi kapcsolatban élők számára az első helyen a bölcsődefejlesztési program (28,1%) áll, majd ezt követi a babaváró támogatás (24,9%). Pozitív, hogy az élettársi kapcsolatban élők számára opció a jövőben a babaváró támogatás, vagyis házasságot terveznek, hiszen a babaváró támogatás egyik feltétele a házassági kapcsolat. Esetükben a harmadik helyen a CSOK áll (21,5%), melyet a jövőben igénybe szeretnének venni. Az egyedülálló válaszadók a saját és gyermekeik jövőjére gondolva három intézkedést terveznek igénybe venni, a családtervezés során a babaváró támogatást, a CSOK-ot és a bölcsődefejlesztési programot preferálják. A babaváró támogatást az egyedülállók 20,3%-a, a bölcsődefejlesztési programot 17,7%-uk, a CSOK-ot pedig 16,2 %-uk tervezi igénybe venni. A házasságban élők számára a CSOK (15%) és a bölcsődefejlesztési program (12,7%) a legkevesetgyőztőbb a támogatások között.

Az intézkedéseket a jövőben inkább a gyermektelen válaszadók használnák ki. Az alábbi diagramon láthatjuk, hogy őket leginkább a babaváró támogatás érdekli. Sok fiatal pár számára ösztönző ez a támogatás, hiszen ezzel a családi életüket tudják elindítani, akár gyermekvállalásról vagy saját lakhatásról legyen szó. A bölcsődei férőhelyek bővítését is inkább a gyermektelenek vennék majd igénybe, bízva abban, hogy ha majd gyermeket vállalnak, ez a lehetőség is biztosítva lesz számukra.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

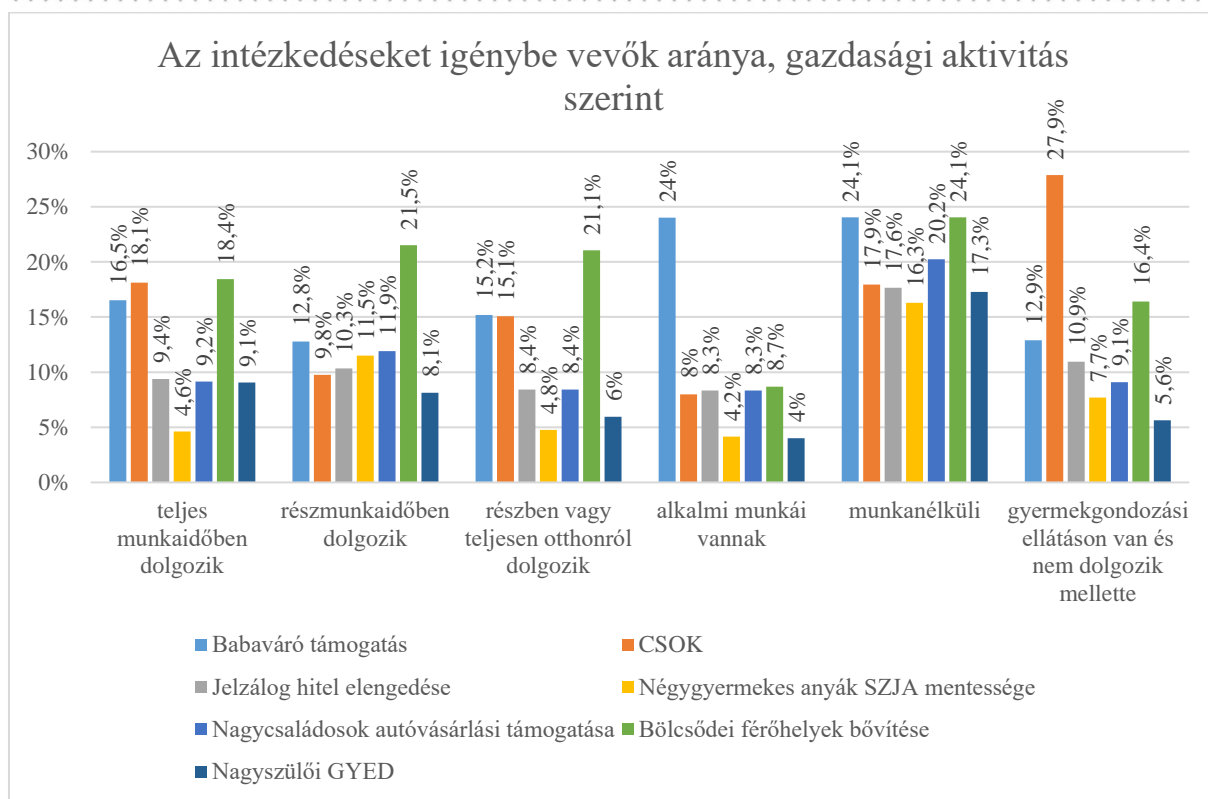
2. ábra: Az intézkedéseket igénybe venni tervezők aránya, gyermekes-gyermektelen bontásban

A gazdasági aktivitást tekintve azt látjuk, hogy a babaváró támogatást a munkanélküliek, az alkalmi munkákból élők és a teljes munkaidőben foglalkoztatottak vennék igénybe. A CSOK-ot jellemzően azok, akik gyermekgondozási ellátásban részesülnek és jelenleg nem dolgoznak, továbbá a teljes munkaidőben dolgozók.

KINCS

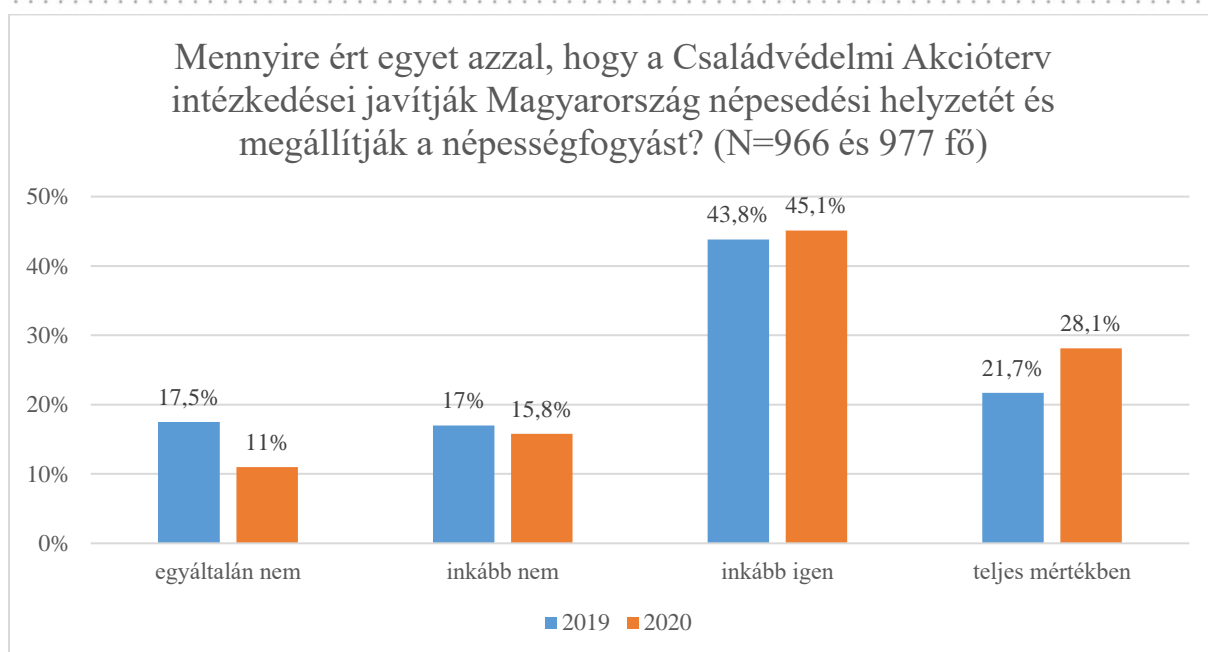
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

37. ábra: Az intézkedéseket igénybe venni tervezők aránya, gazdasági aktivitás szerint

A Családvédelmi Akcióterv népesedésre gyakorolt hatása

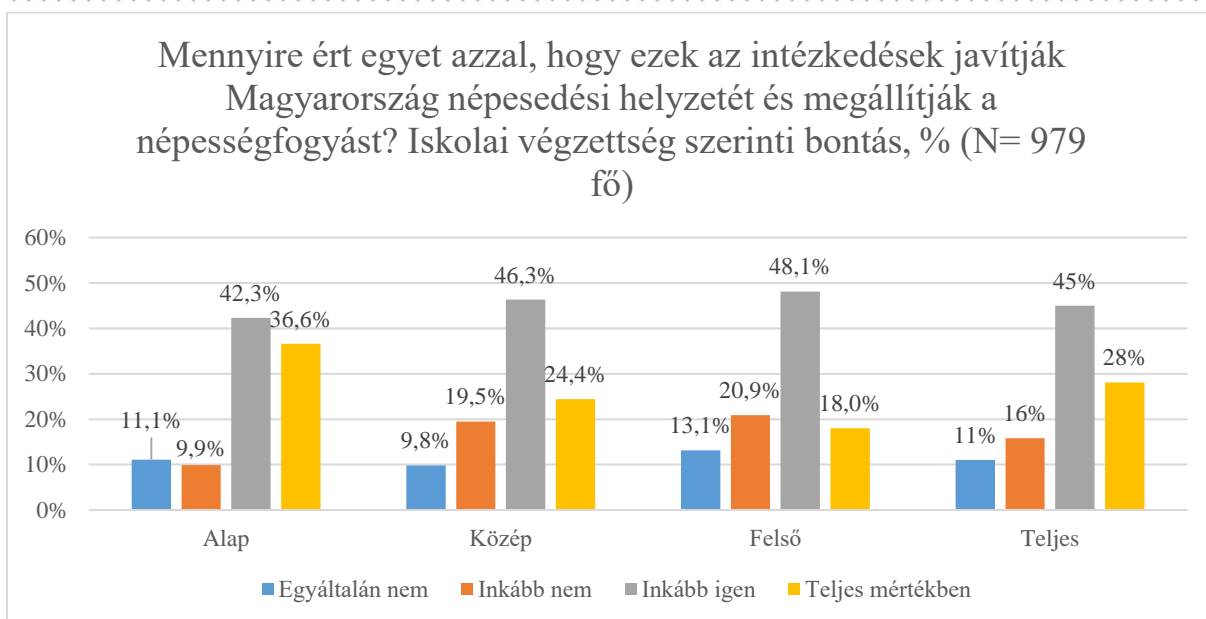
A Családvédelmi Akcióterv népesedési helyzetre gyakorolt pozitív hatását már 2019-ben, az intézkedések bevezetése előtt is érzékelték a megkérdezettek, hiszen 65,5%-uk alkalmasnak ítélte azokat a népességfogyás megállítására. 2020-ban már 7,7%-kal többen gondolták úgy, hogy az Akcióterv intézkedései segítenek megállítani a népességfogyást. A gyermekvállalási korban lévő magyarok közel háromnegyede (73,2%-a) szerint a Családvédelmi Akcióterv intézkedései javítják Magyarország népesedési helyzetét és hozzájárulnak a népességfogyás megállításához.

18. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek népességre gyakorolt hatása a válaszadók szerint, 2019-2020. (N= 966 és 977 fő)⁸

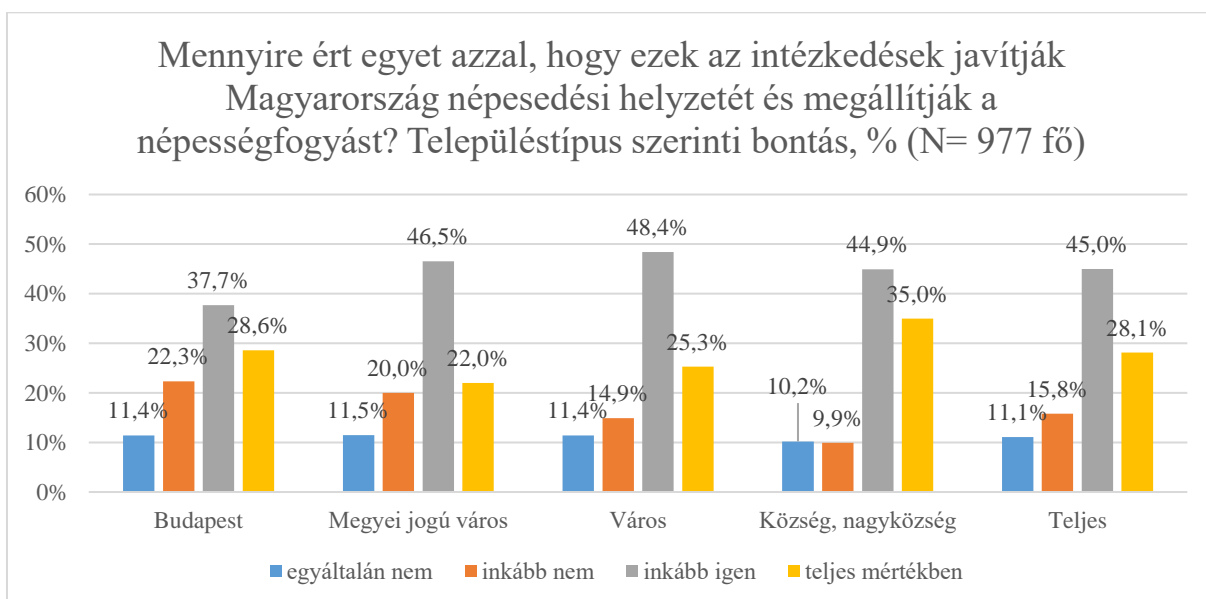
Iskolai végzettség szerinti bontásban az a tendencia látszik kirajzolódni, miszerint minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál kevésbé ért egyet azzal, hogy a Családvédelmi Akcióterv intézkedései javítják Magyarország népesedési helyzetét, azonban még a felsőfokú végzettségű válaszadók közül is kétszer annyian értenek vele egyet, mint ahányan nem. (alapfokú végzettségűek 78,9%-a, középfokú végzettségűek 70,7%-a, felsőfokú végzettségűek 66,1%-a inkább vagy teljes mértékben egyet ért).

⁸ Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtagadóval.

19. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek népességre gyakorolt hatása iskolai végzettség szerinti bontásban (N=979 fő)

Lakóhely szerinti bontás tekintetében elmondható, **hogy minél kisebb településen él valaki, annál inkább úgy gondolja, hogy az Akcióterv intézkedései javítják Magyarország népesedési helyzetét és megállítják a népességfogyást.** Az alábbi ábrán jól látható, hogy a községekben élők csaknem 79,9%-a vélekedik így, míg a fővárosban élők 66,3%-a, tehát 13,6%-os különbségről beszélhetünk a községekben élők javára.

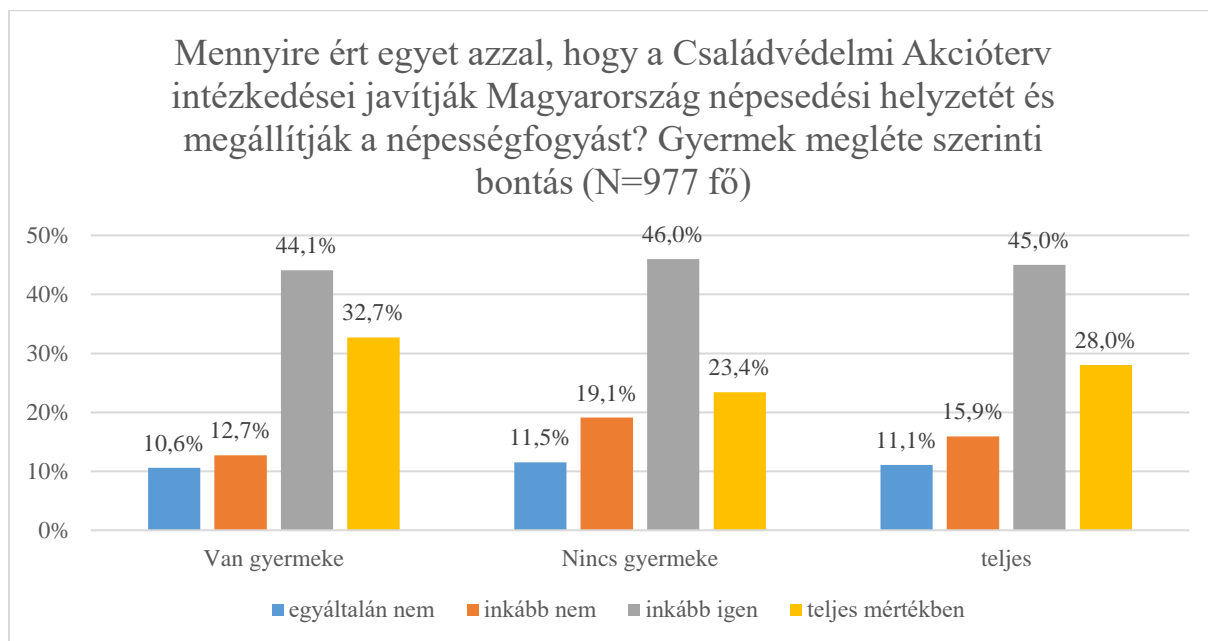
4. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek népességre gyakorolt hatása településtípus szerinti bontásban (N=977 fő)

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

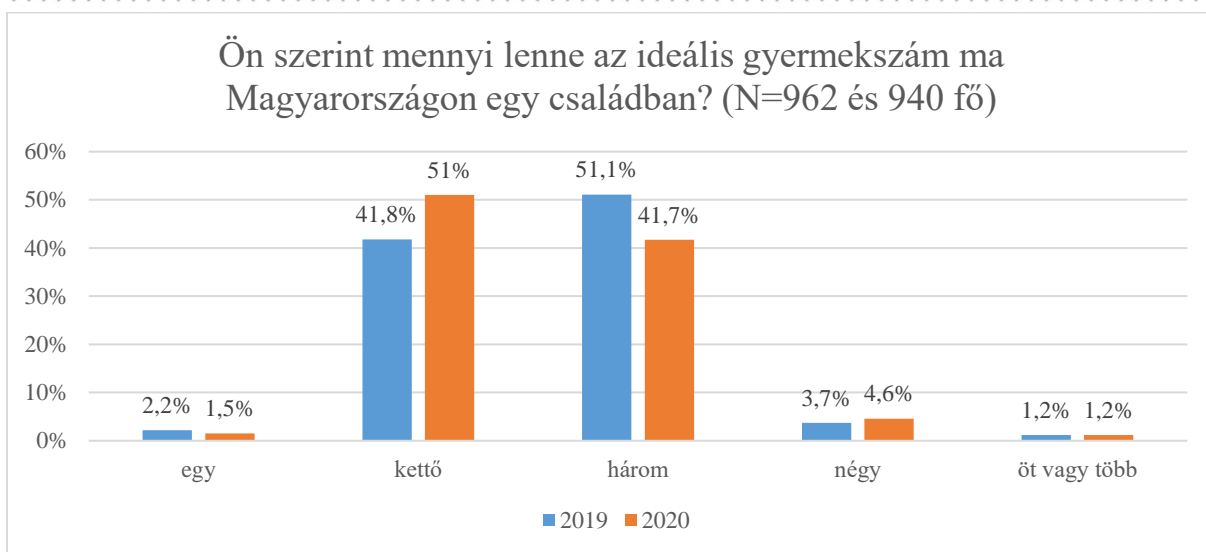
Gyermekes és gyermektelen bontásban azt láthatjuk, hogy a **gyermekes válaszadók 76,8%-a inkább, vagy teljes mértékben egyet ért azzal, hogy az intézkedések javítják az ország népesedési helyzetét és megállítják a népességfogyást, míg a gyermekteleneknél ez az arány 69,4%.**

21. ábra: A Családvédelmi Akcióterv intézkedéseinek népességre gyakorolt hatása gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=977 fő)

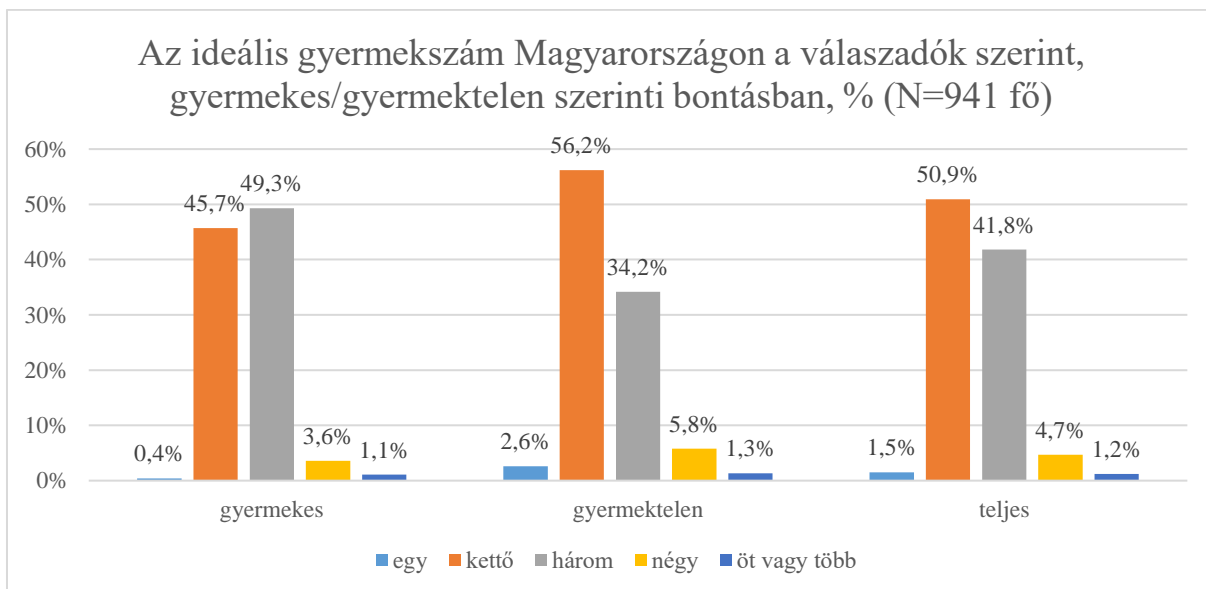
Ideális gyermekszám

A népesség alakulásának fontos tényezője az is, mit tartanak az emberek ideális gyermekszámnak és ez mennyiben tér el a megszületett gyermekek számától. **2020-ban a válaszadók 50,1%-a szerint két gyermek lenne az ideális ma Magyarországon, 41,7% pedig úgy gondolja, három gyermek.** További 4,6% szerint négy gyermek lenne az ideális, 1,5% azok aránya, akik szerint egy. A 2019-es adatok némi eltérést mutatnak – a tavalyi évben a válaszadók fele (51,1%) három gyermeket tartott ideálisnak Magyarországon, 41,8% volt azok aránya, akik a kétgyermekes családmódellet preferálták. **Pozitívum azonban, hogy a négy gyermeket ideálisnak mondók aránya 0,9%-kal emelkedett 2020-ra,** és csökkent az egy gyermeket ideálisnak tartók száma. Összeségében a válaszadók túlnyomó többsége testvérrel együtt gondolkozik az ideális gyerekszámról, és két- vagy több gyermeket tart ideálisnak.

22. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint 2019-ben és 2020-ban. (N=962 és 940 fő)⁹

Ha a gyermekes-gyermektelen bontás szerint nézzük a válaszokat, azt láthatjuk, hogy a gyermekes szülők esetében jóval nagyobb azok aránya, akik szerint három gyermek lenne ideális családonként, hiszen 49,3%-uk van ezen az állásponton. A gyermektelenek körében ez az arány 34,2%. Közöttük jelentősen többen vannak azok, akik a két gyermek vállalását tartják ideálisnak (56,2%, míg ez az arány a gyermekesek körében 45,7%).

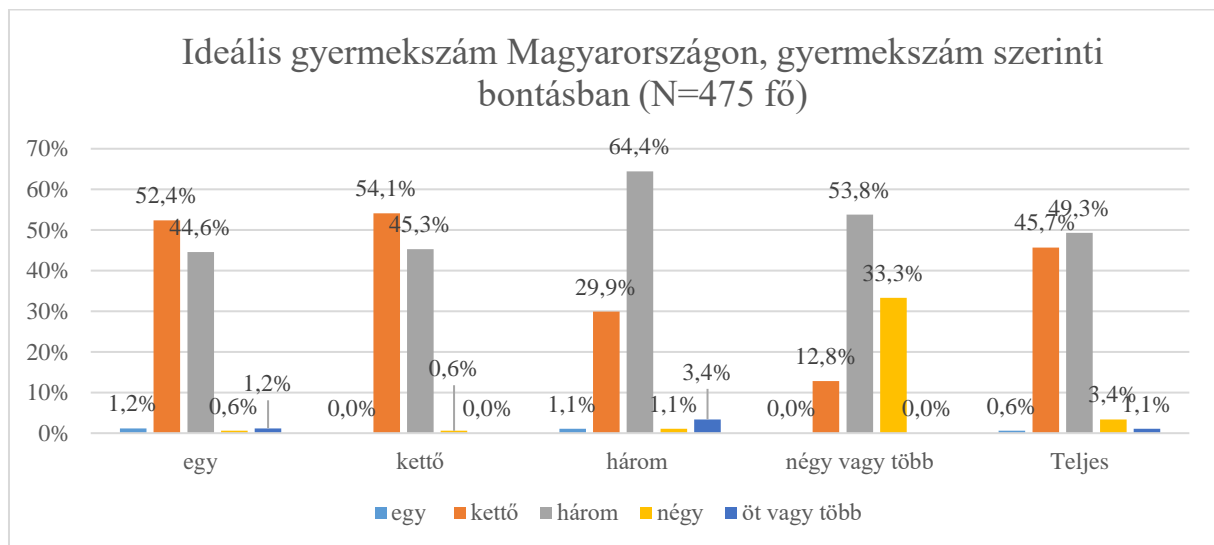

5. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=941 fő)

⁹ Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtagadóval.

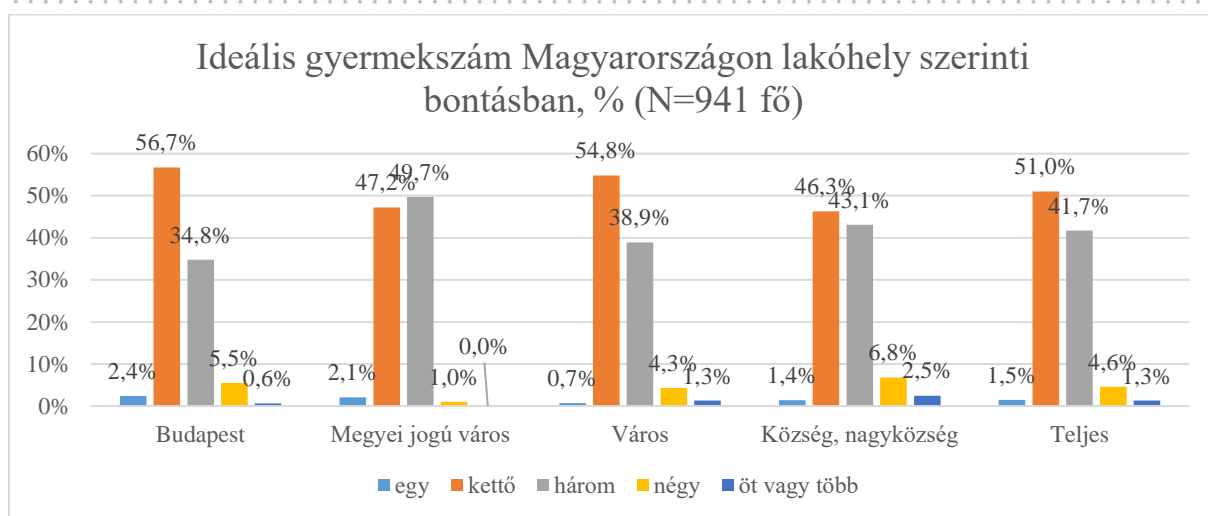

Az eredmények szerint minél több gyermeke van valakinek, annál nagyobbak ítéli meg az ideális gyermekszámot. Míg az egy- és kétgyermekes válaszadók körében az ideálisnak vélt gyermekszám a kettő (52-54% gondolja így), addig a háromgyermekesek körében a három (64,4%), de jelentősen ugrik a négy- vagy több gyermekesek körében a négy gyermek, mint ideális gyermekszám, hiszen esetükben 33,3% gondolja így.

6. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, gyermekszám szerinti bontásban (N=475 fő)

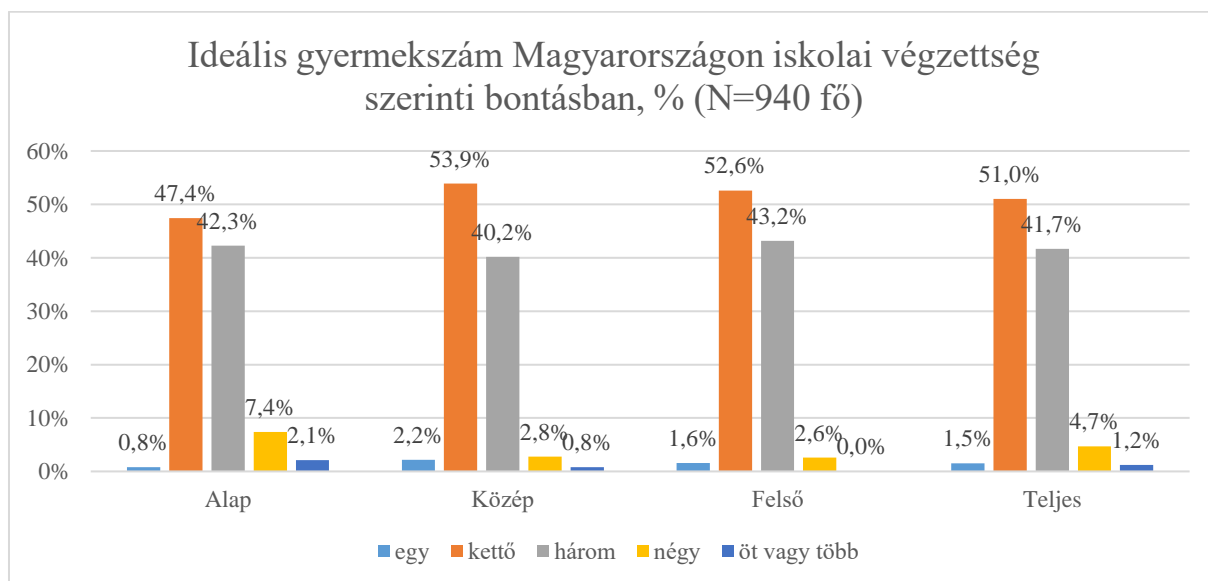
Lakóhely szerinti bontásban elmondható, hogy a **Budapesten élő válaszadók többsége szerint (56,7%) két gyermek az ideális, a megyeszékhelyeken élőknel azonban már jelentősen változnak az arányok: itt három gyermek meglétét tartják ideálisnak a legtöbben (49,7%),** ezt követi a kétgyermekes családmodell 47,2%-kal. A városokban élők 54,8%-a szerint két gyermek, további 39% szerint pedig a három gyermek az ideális. A községekben élőknel az figyelhető meg, hogy habár a legtöbben itt is a kétgyermekes családmodellt támogatják (46,3%), azonban csak 3%-kal marad le a három gyermeket ideálisnak tartók csoportja (43,1%), és közel 9%-ot tesz ki azok aránya, akik szerint négy- vagy öt gyermek lenne a megfelelő egy családban ma Magyarországon.

75. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, lakóhely szerinti bontásban. (N=941 fő)

Bár az alapközü végzettséggel rendelkezők esetében kettő az ideális gyermekszám (47,4%), közel 10%-ot tesz ki azok aránya, akik szerint négy- vagy több gyermek lenne ideális egy családban (9,5%). A három gyermeket preferálók aránya az alapközü végzettségük körében 34,8%.

A középökü végzettségük szintén a két gyermeket mondták ideálisnak a legtöbben (53,9%), és 40,2% volt azok aránya, akik szerint a három gyermek lenne megfelelő egy családban. **A felsőökü végzettségük körében vannak a legnagyobb arányban, akik a három gyermekes családokat vélik a legjobbnak (43,2%), ám ebben a csoportban is a legtöbben a két gyermekes családmodellert tartják ideálisnak (52,6%).**

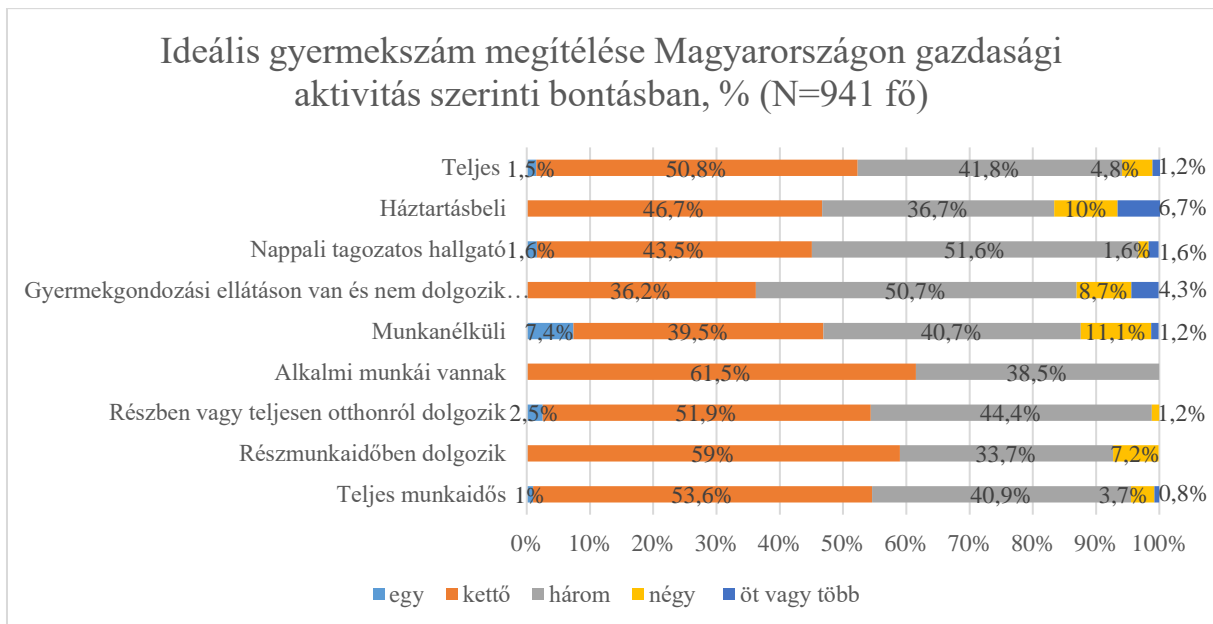
26. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, iskolai végzettség szerinti bontásban (N=940 fő)

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

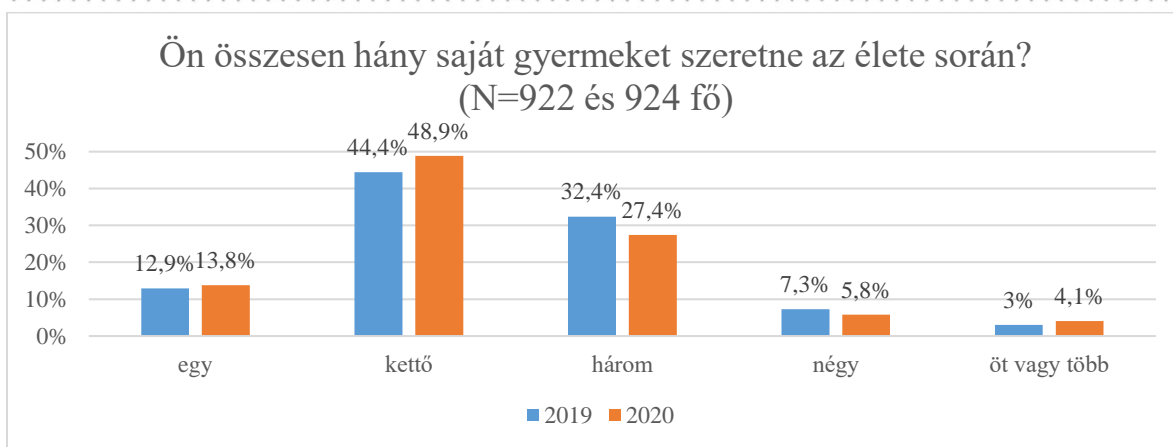
Gazdasági aktivitás szerinti bontásban vizsgálva a kérdést jól kirajzolódik, hogy az egy gyermeket ideálisnak tartók legnagyobb arányban a munkanélküliek körében vannak (7,4%), a kétgyermeket ideálisnak tartók legtöbbször alkalmi munkából élnek (61,5%) vagy részmunkaidőben dolgoznak (59%). Akik szerint három lenne az ideális gyermekszám ma Magyarországon, azok jellemzően nappali tagozatos hallgatók (51,6%) vagy gyermekgondozási ellátáson vannak, és nem dolgoznak mellette (50,75). A négy- vagy több gyermeket preferálók legtöbbször a háztartásbeliek köréből kerültek ki (16,7%), őket követik a munkanélküliek (12%).

87. ábra: Ideális gyermekszám megítélése Magyarországon a válaszadók szerint, gazdasági aktivitás szerinti bontásban (N=941 fő)

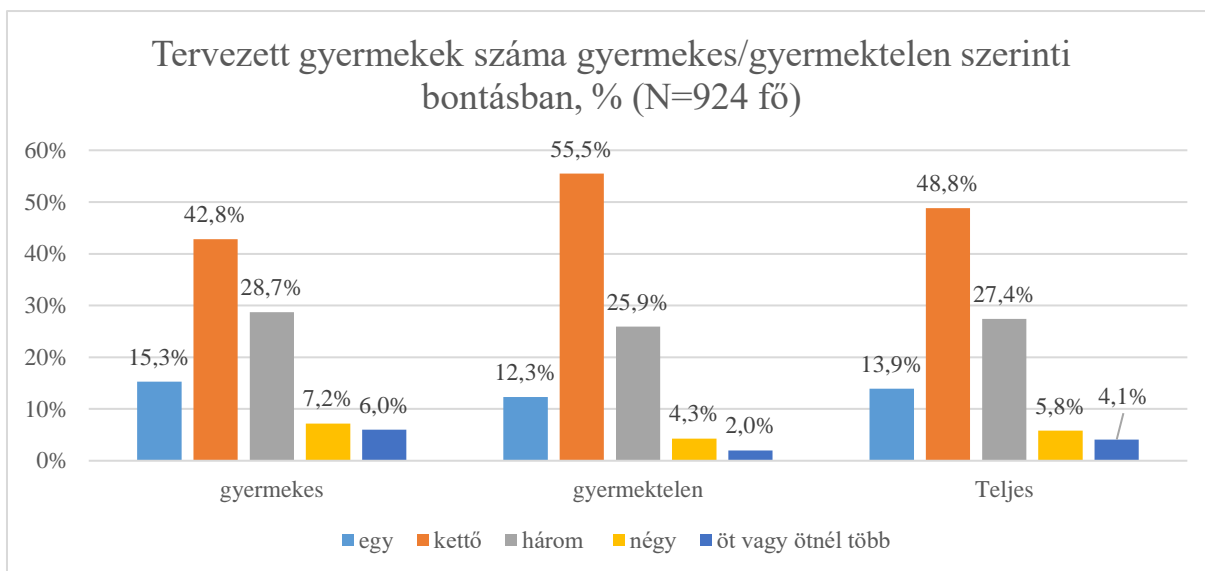
Tervezett gyermekek száma

Az ideálisnak vélt gyermekszám mellett megkérdeztük, összesen hány gyermeket terveznek életük során a válaszadók. Az eredmények szerint a megkérdezettek közel fele (48,9%) két gyermeket szeretne, további 27,4% pedig három gyermeket tervez élete során. Őket követi az egy gyermeket tervezők tábora 13,8%-kal, és nagyjából 10% azok aránya, akik négy- vagy több gyermeket szeretnének. A 2019-es adatok hasonló eredményeket mutattak, ám néhány százalékponti eltéréssel többen voltak a három gyermeket tervezők 2019-ben, mint 2020-ban (5 százalékpontnyi különbségről beszélhetünk).

28. ábra: Tervezett gyermekek száma 2019-ben és 2020-ban (N=922 és 924 fő)¹⁰

Amennyiben gyermekes-gyermektelen bontásban vizsgáljuk meg a kérdést, azt láthatjuk, hogy a gyermektelenek 55,5%-a egy gyermeket tervez, a gyermekes válaszadóknál ez az arány 42,8%. A három gyermeket tervezők aránya a gyermekteleneknél 25,9%, míg a gyermekes válaszadók esetében 28,7%. Nagyobb eltérés a négy- vagy több gyermek esetében mutatkozik, hiszen a gyermekesek 13%-a tervez négy- vagy több gyermeket élete során, míg a gyermekteleneknél csak 6,3% ez az arány.

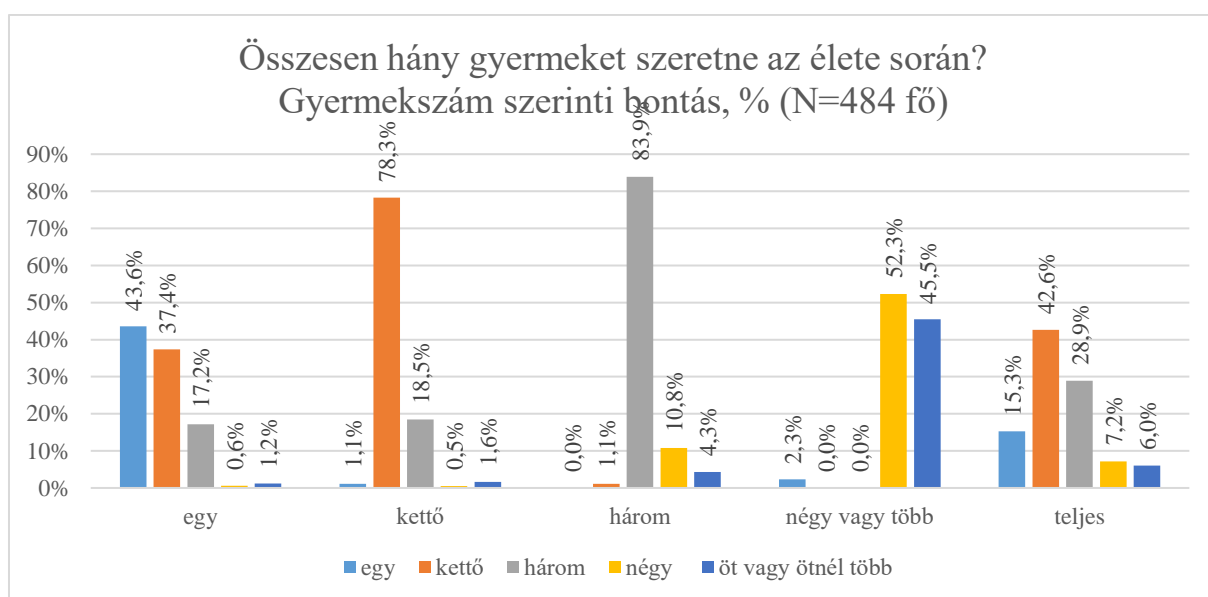
9. ábra: Tervezett gyermekek száma a válaszadók körében gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=924 fő)

Érdekesnek bizonyult megvizsgálni azt is, hogy a már gyermekkel rendelkező válaszadók terveznek-e további gyermekeket a jövőben. Talán nem meglepő, hogy az egygyermekesek

¹⁰ Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtadóval.

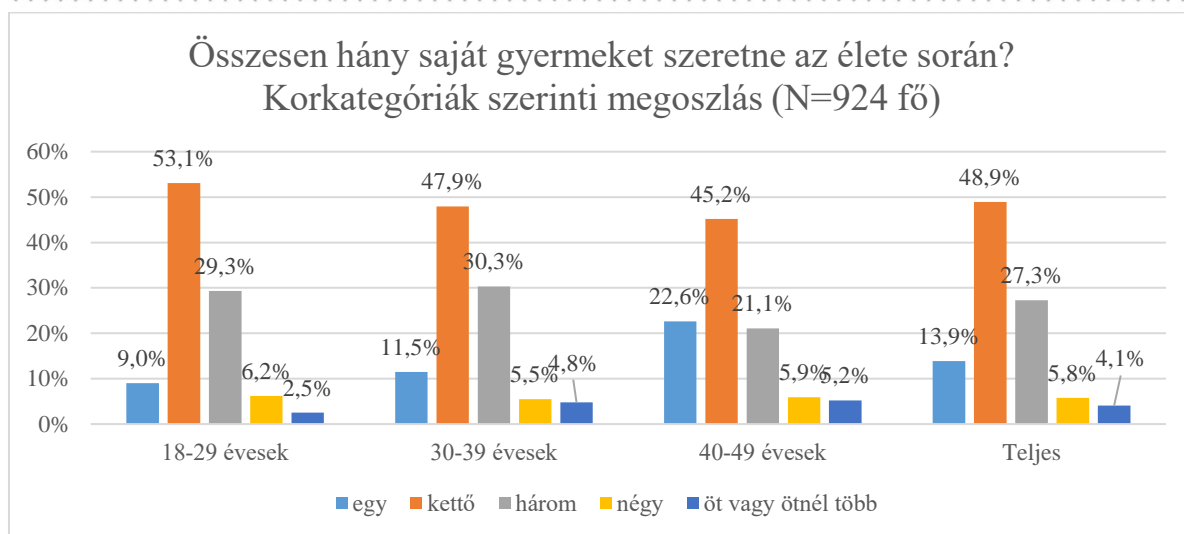

körében 37,4% két gyermeket, további 17,2% pedig három gyermeket szeretne. A kétgyermekesek 18,5%-a tervez harmadik gyermeket, 78,3%-uk pedig két gyermeket tervezett, többet nem. A háromgyermekesek körében 14% gondolkodik további gyermek/gyermeken, 83,9% viszont már nem tervez többet. A négy- vagy többgyermekesek körében 45,5% tervez összesen öt, vagy ötnél több gyermeket élete során, ám ezekben az adatokban azok is benne vannak, akiknek már jelenleg is négynél több gyermekük van.

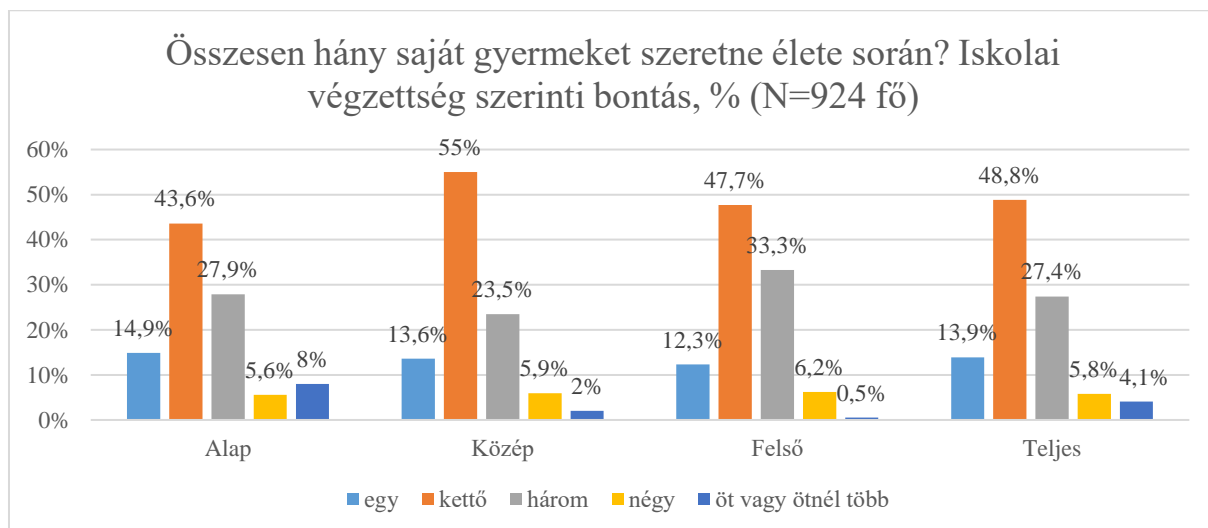
30. ábra: Tervezett gyermekek száma a gyermekes válaszadók körében (N=484 fő)

Korkategóriák szerinti bontás esetén azt láthatjuk, hogy legnagyobb arányban az egy gyermeket tervezők a 40-49 évesek körében vannak (22,6%). **Akik két gyermeket szeretnének életük során, legtöbben a 18-29 év közöttiek táborából kerültek ki (53,1%),** őket követik a 30-39 évesek 47,9%-kal, majd a 40-49 évesek 45,2%-kal. A három gyermeket tervezők aránya a 30-39 év közöttieknél a legmagasabb 30,3%-kal, s csak egy hajszállal maradnak le a 18-29 évesek (29,3%). Négy- vagy több gyermeket a 40-49 és a 30-39 év közöttiek csoportjában terveznek a legtöbben, arányuk 10% körül mozog.

101. ábra: Tervezett gyermekek száma korkategóriák szerinti bontásban (N=924 fő)

A tervezett gyermekszám és az iskolai végzettség összefüggését vizsgálva elmondható, hogy a négy- vagy több gyermeket tervezők legtöbbször alacsony végzettséggel rendelkeznek (13,6%), ugyanakkor ebben a csoportban a legmagasabb azok aránya is, akik csak egy gyermeket szeretnének életük során (14,9%). **A két gyermeket tervezők a középfokú végzettségűek közül kerülnek ki a legnagyobb számban (55%), a felsőfokú végzettségűek esetében ez az arány 47,7%.** A három gyermeket tervezőknél a felsőfokú végzettségűek vannak a legtöbben, arányuk 33,3%, majd 5%-kal lemaradva követik őket az alacsony végzettségűek.

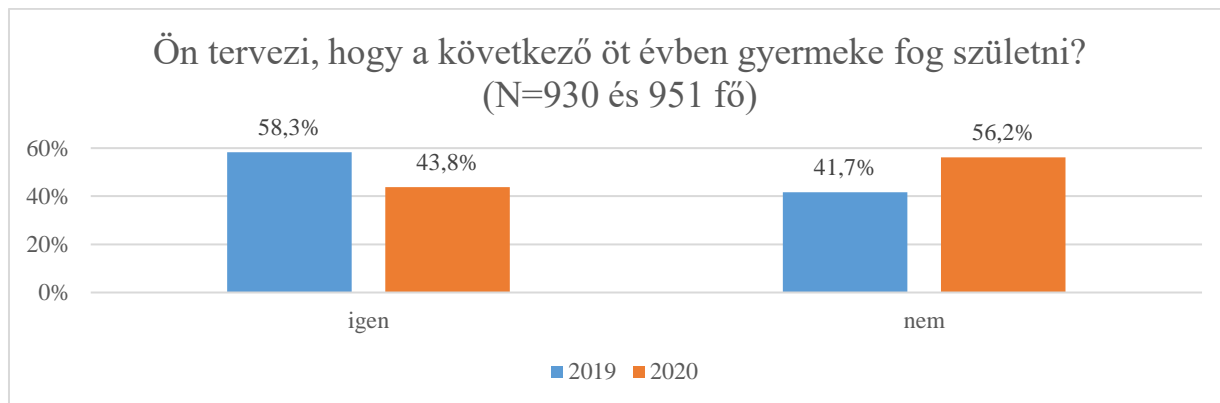

32. ábra: Tervezett gyermekek száma iskolai végzettség szerinti bontásban (N=924 fő)

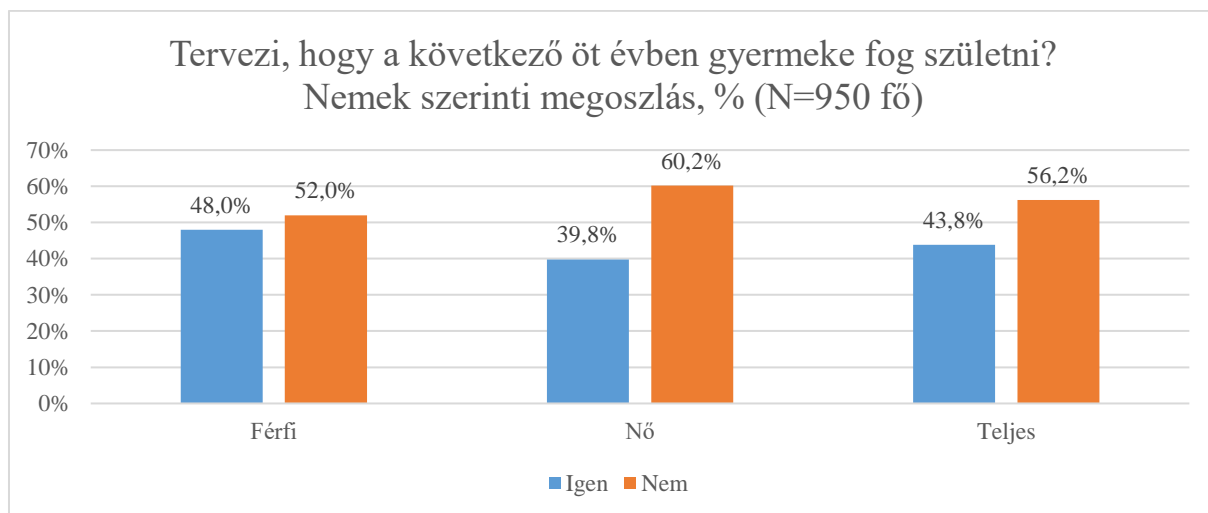
Gyermekvállalás tervezése a közeljövőben

2020-ban a megkérdezettek 43,8%-a tervezi, hogy az elkövetkező öt évben gyermeket vállal. A 2019-es adatfelvétel során 58,3% nyilatkozott így, 41,7% nem tervezett gyermeket vállalni a közeljövőben.

11. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, 2019-ben és 2020-ban. (N=930 és 951 fő)¹¹

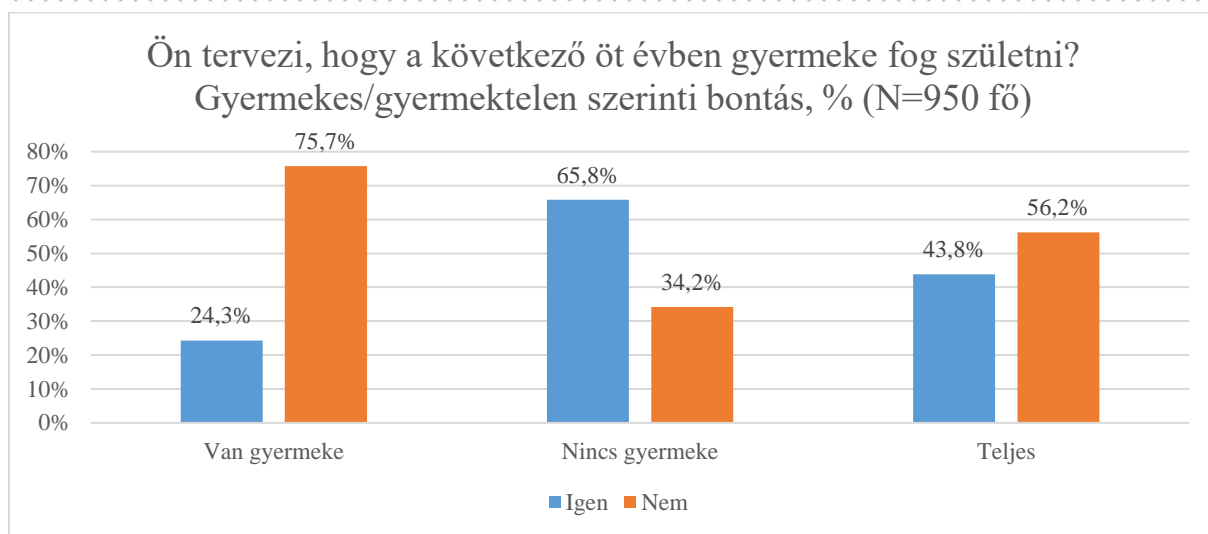
A férfiak esetében 8,2%-kal többen vannak azok, akik terveznek gyermeket a közeljövőben. **A férfiak tehát nagyobb arányban tervezik saját gyermek vállalását a következő öt évben, mint a nők.**

124. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, nemek szerinti bontásban (N=950 fő)

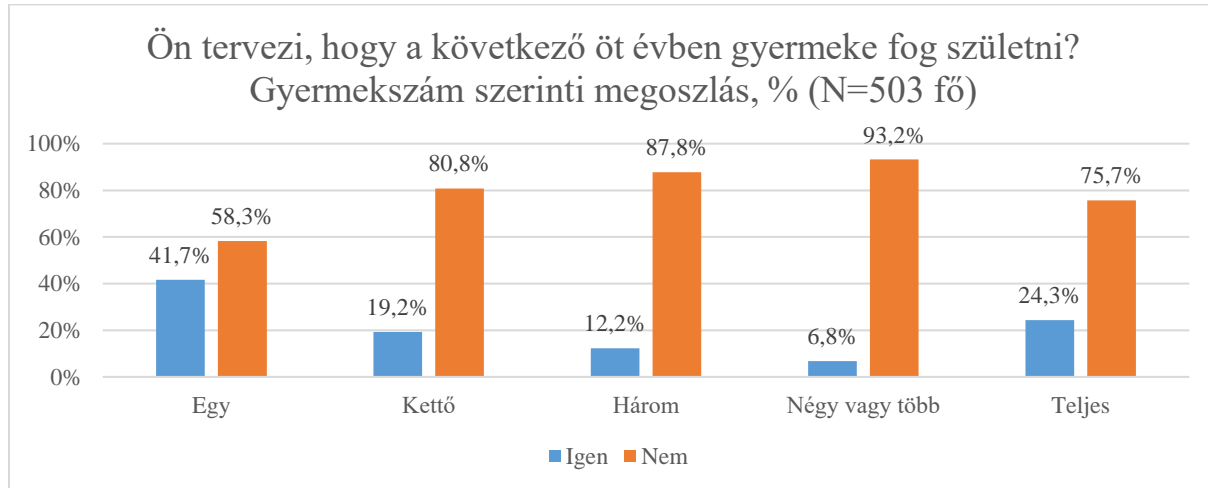
Amennyiben a gyermekes és gyermektelen megkérdezettek válaszait vizsgáljuk, az adatok szerint a gyermektelen válaszadók 41,5%-kal nagyobb arányban terveznek gyermeket, mint a gyermekes válaszadók.

¹¹ Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtagadóval.

35. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=950 fő)

Minél több gyermeke van valakinek, annál kevésbé tervezi, hogy a következő öt évben gyermeke fog születni: míg az egygyermekesek 41,7%-a tervezi a kistestvért, addig ez az arány három gyermek esetén 12,2%, négy- vagy több gyermek esetén pedig már csak 6,8%.

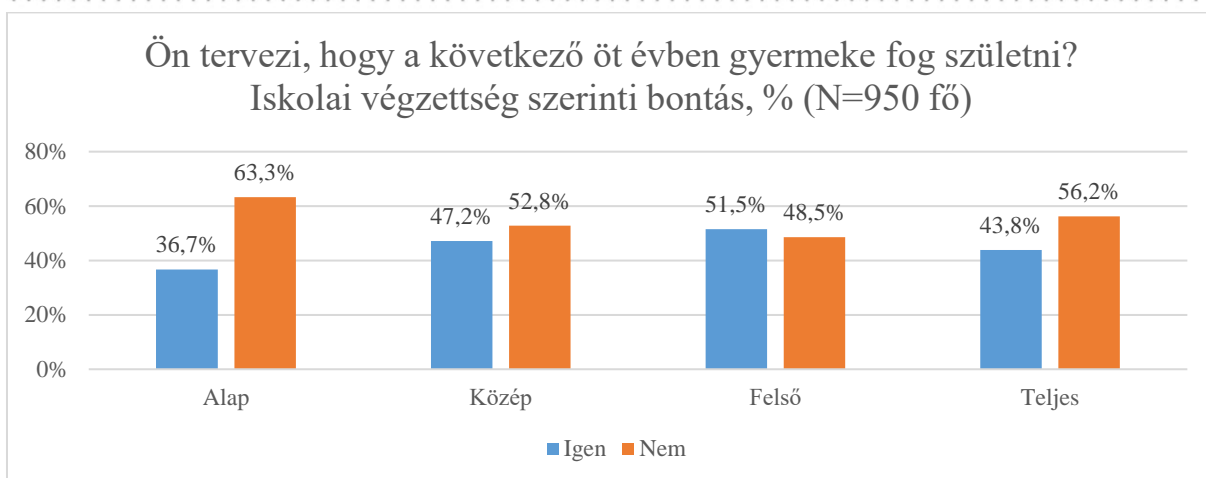
36. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, meglévő gyermekek száma szerinti bontásban (N=503 fő)

Az iskolai végzettség szerinti bontás eredményei azt mutatják, hogy **minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál nagyobb arányban szeretne gyermeket az elkövetkező öt évben**. Míg az alapfokú végzettséggel rendelkezők 36,7%-a tervez gyermeket a következő öt évben, addig a felsőfokú végzettségűeknél ez az arány 51,5%, tehát a felsőfokú végzettséggel rendelkezők több, mint fele gondolkozik gyermekvállalásban a közeljövőben.

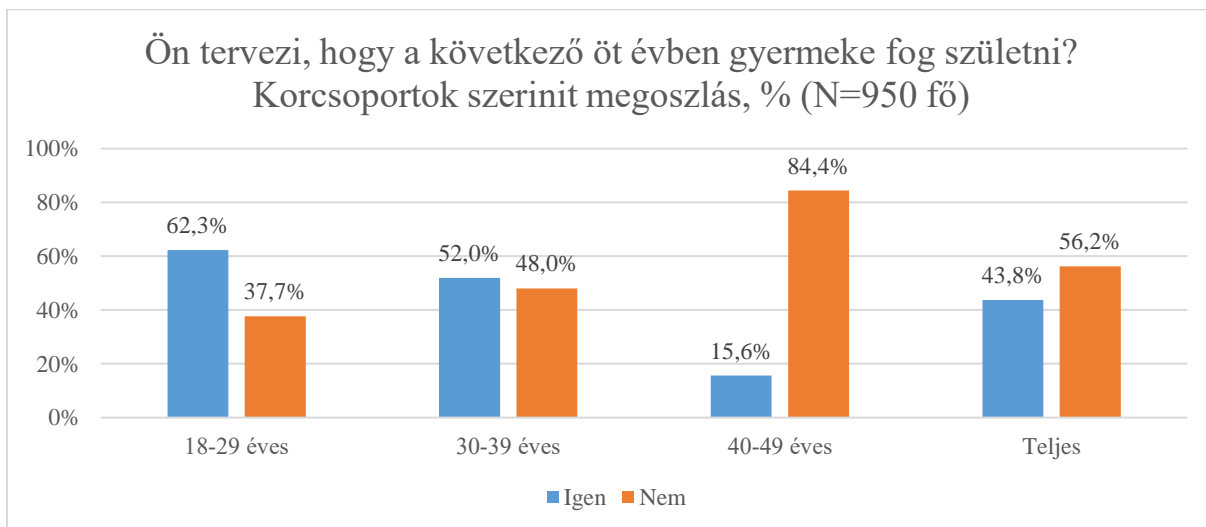
KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

137. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, iskolai végzettség szerinti bontásban (N=950 fő)

Az életkor előre haladtával csökken a gyermektervezés valószínűsége. A 18-29 évesek 62,3%-a tervezi, hogy gyermeke fog születni az elkövetkező öt évben. Ez az arány a 30-39 évesek esetében 52%, míg a 40-49 éveseknél 15,6%-ra csökken.

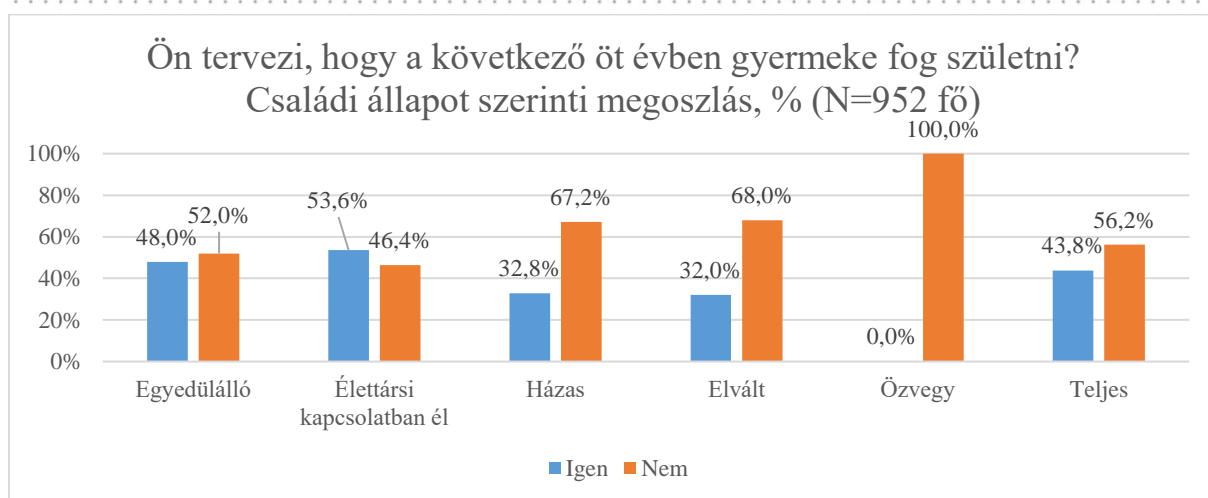
148. ábra: Gyermekvállalás tervezése öt éven belül, korcsoportok szerinti bontásban (N=950 fő)

Legnagyobb arányban az élettársi kapcsolatban élők szeretnék gyermeket az elkövetkező öt évben (53,6%), őket követik az egyedülállók (48%), majd a házasok (32,8%) és az elváltak (32%).

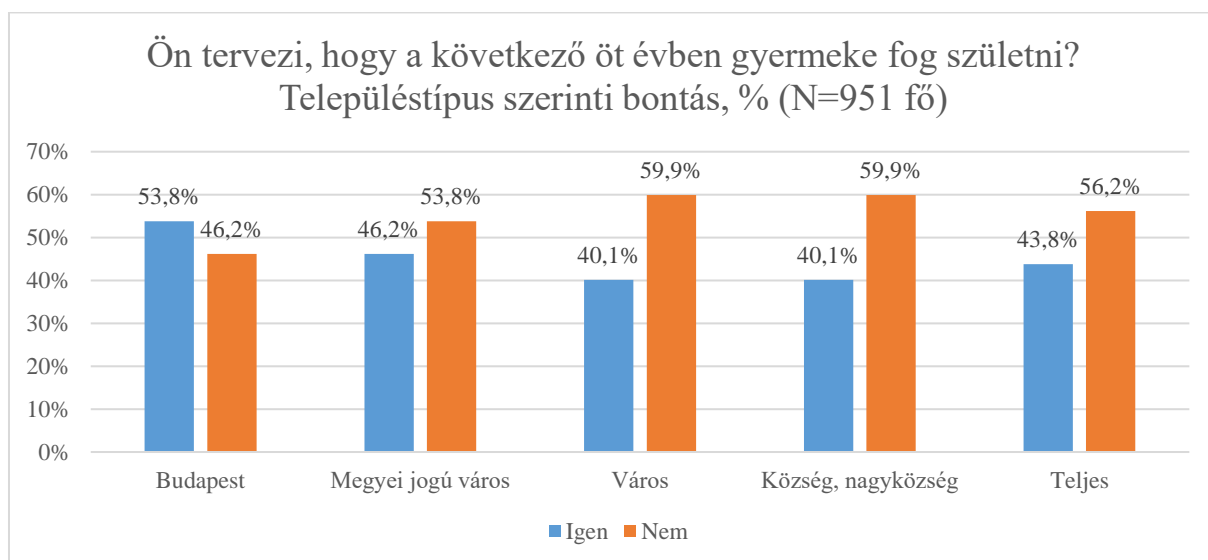
KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

39. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, családi állapot szerinti bontásban (N=950 fő)

Településtípus szerint bontva az adatokat azt láthatjuk, hogy Budapesten terveznek legnagyobb arányban gyermeket vállalni a következő öt évben, és a településmérettel párhuzamosan csökken azoknak a válaszadóknak az aránya is, akik gyermeket vállalnának a közeljövőben. Míg Budapesten a megkérdezettek 53,8%-a tervezi, hogy a következő öt éven belül szülővé válik, addig a városokban és falvakban ez az arány csak 40,1%.

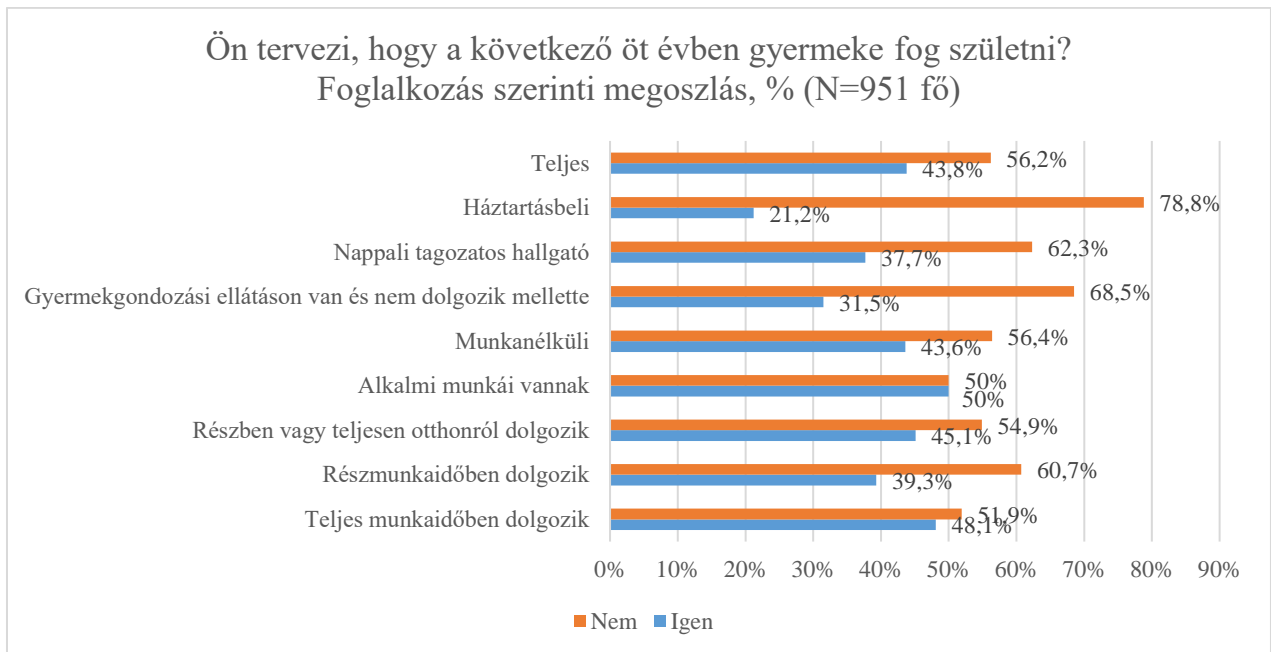

40. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, településtípus szerinti bontásban (N=951 fő)

Az adatok szerint legnagyobb arányban azok szeretnék gyermeket a következő öt évben, akik alkalmi munkából élnek – 50%-uk mondta ezt. Őket követi a teljes munkaidőben dolgozók tábora 48,1%-kal. Akik legkevésbé tervezik a gyermekvállalást a közeljövőben, azok a háztartásbeliek

(21,2%), valamint azok, akik gyermekgondozási ellátáson vannak, és emellett nem dolgoznak (31,5%).

41. ábra: A gyermekvállalás tervezése öt éven belül, gazdasági aktivitás szerinti bontásban (N=951 fő)

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

Összegzés

A Családvédelmi Akcióterv rendkívül népszerű volt az elmúlt egy évben, hiszen az intézkedésekkel a válaszadók nagytöbbsége egyetértett. Az egyetértés aránya a tavalyi évhez képest számottevően növekedett. A megismételt kutatás során átlagosan 10,6%-kal támogatták többen az intézkedéseket. A megkérdezettek a leghasznosabbnak a bölcsődefejlesztési programot (91,5%) és a CSOK-ot (82,2%) találták.

A kialakult járványhelyzet miatt az igénybevétel szándékának mértéke összességében valamivel alacsonyabb, de a babaváró támogatás és a nagycsaládosok autóvásárlási támogatása esetében nem csökkent az érdeklődés a tavalyi évhez képest. A nagyszülői GYED-et szeretnék a jövőben némiképp többen igénybe venni. A bölcsődefejlesztési program valamint a CSOK volt az a két intézkedés, mellyel a legtöbben élnek.

A támogatások egyik pozitív hozadéka volt a házasságkötések növekvő száma és az emelkedő születésszám. Nem elhanyagolható az sem, hogy az adott támogatás igénybevételével a kedvezményezettek olyan nagy anyagi segítséget kaptak, amelynek köszönhetően nagyobb jólétben és biztonságban tudják nevelni a gyermekeiket, magabiztosabbak és büszkébbek lettek és közel ötödük enélkül nem vállalt volna gyermeket.

Összességében elmondható, hogy a válaszadók közel háromnegyede szerint (73,2%) a Családvédelmi Akcióterv intézkedései javítják Magyarország népesedési helyzetét és hozzájárulnak a népességfogyás megállításához. A megismételt kutatás során ez még markánsabban kirajzolódik, 7,7%-kal többen vélekedtek így. Az állítással főképp a gyermekes válaszadók értenek egyet (76,8%). A gyermektelenek esetében ez az arány 69,4%.

Az ideális gyermekszám a válaszadók fele szerint két gyermek, 41,7% úgy gondolja, hogy három az ideális gyermekszám egy családban. Az adatok szerint minél több gyermeke van valakinek, annál magasabbnak mondja az ideális gyermekszámot. A megkérdezettek 49%-a két gyermeket tervez, további 37% pedig három vagy több gyermeket. Nagyobb arányban szeretnének gyermeket az elkövetkező öt évben a férfiak, mint a nők. Továbbá minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál nagyobb arányban tervez gyermeket a következő öt évben. Ugyanakkor az életkor előre haladtával csökken a gyermekvállalás valószínűsége.